ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 70 ղրշ. Վեցամսեայ 35 ղրշ. Եռամսեայ 20 ղրշ. — ԳԱՒԱՌԻ համար, տարեկան 90 ղրշ. Վեցամսեայ 45 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.:

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ԶԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

ԾԱՂԻԿ

ԾԱՂԻԿ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK
Galata, Kourchounlou han, N. 7 Constple.

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزته‌در

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Կալաթա, Գուրչունլու խան, թիւ 7
ՍԱԳԱՏԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է հակիրճ գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի տրուիր:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԷ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 470 | "ԾԱՂԻԿ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ | 2 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ՇԱԲԱԹ

"ԾԱՂԻԿ"Ի ՏԱՐԵԼԻՑԸ

Անգրանիկ տարեշրջանը զոր «Ծաղիկ» լրացուց առջի օր, չեմ գիտեր թէ իր տարեդարձ նշանակութիւն մը ունի՞ թերթին ընթերցողներուն համար։ Բայց ամէն պարագայի մէջ չի կրնար անտարբեր թողուլ մեզ, խըմբագրութեան անդամներս։

Թերթ մը որ կը սկսի, նորածինի մը պէս է, չես գիտեր թէ ի՞նչ վերապահուած է անոր, չես գիտեր թէ ի՞նչ ապագայ պիտի ունենայ, չես գիտեր թէ պիտի ապրի՞։ Բեզմէ՛ աշխատանք կրնաս շռայլել, կը գուրգուրաս վրան, զոհողութիւններ կ'ընես, միշտ անատոյգ մէկ օրէն միւսը սանալիք վիճակին նկատմամբ։ Դուն բարին կը փափաքիս, բայց ան կրնայ ըլլալ որ գէշը երթայ։ Դուն դեղեցիկ, առոյգ ու կեանքոտ տեսնել կ'ուզես զայն, բայց ան կրնայ ըլլալ որ բոլորովին հակառակը դառնայ։ Եւ ամէն անգամ որ տարի մը լրանայ, կը զննես աշխատութեանդ առարկան, հասկնալու համար թէ ի՞նչ արդիւնք տուած են քու ջանքերդ, քու զոհողութիւններդ։

Թերթի մը, տարեդարձը այդ առիթներէն մէկը կ'ընծայէ անոնց որոնք անոր նիւթական ու բարոյական պահպանութեան գործը ստանձնած են։ Այս տեսակ ձեռնարկներու շուրջ, իրարու բոլորովին խստոր ձեռնտուութիւններ մէկտեղ կան գոն միշտ. օ՛րը իր դրամը կը բերէ, օ՛րը իր ազդեցութիւնը, օ՛րը իր խօսքը, օ՛րը իր գրիչը։ Եւ այդպէսով կը դուսնայ այն հաւաքական ոյժը՝ որուն թերթը իրենց դոյութիւնը կը պարտին։ Տեսակ մը ընտանիք ալ ա՛ս է։ Իրաւ է որ արենակցական կապեր իրարու չեն զոդեր այս ընտանիքին անդամները, բայց վերջապէս կան ուրիշ կապեր, ինչպէս չահու կապեր, գաղափարի, համոզումներու կապեր՝ որոնք չա՛տ աւելի զօրաւոր, եւ յաճախ չա՛տ աւելի անքակտելի կերպով մը իրարու կը միացնեն զանոնք։

Առջի օր, ամէն մէկս այդ աչքով նայեցանք այս թերթին վրայ։ Տարի մը առաջ՝ երբ անոր առաջին թիւրողնչեցինք, չէինք գիտեր թէ ի՞նչ ըլլալու կոչուած է։ Ինքնամատան, յանդգնի ու կորովի թափով մը ձեռք առած էինք գործը, առանց դիտնալու թէ ի՞նչ արդիւնք պիտի կարենանք ձեռք բերել, որովհետեւ գիտէինք թէ այս կարգի ձեռնարկներու համար յաջողութիւնը առաւելութեան մէջ չի կայանար ընդհանրապէս։ Միակ յոյս մը ունէինք, եւ ան ալ մեր անկեղծութիւնն էր։ Պիտի աշխատէինք, պիտի յոդնէինք, ամէն զոհողութիւն պիտի ընէինք, յուսալով որ հանրութիւնը պիտի կրնար վերջ ի վերջոյ մեզ հասկնալ։ Եւ ամբողջ տարին այդպէս անցուցինք, հետզհետէ կատարելագործելով թերթը, հետզհետէ դիզեցնելով զայն։ Զուրեցինք իսկ գիտնալ թէ ուրիշը ի՞նչ կերպով կը յաջողէր, թէ ուրիշը ի՞նչ միջոցներով առջ կը տանէր իր գործը։ Անկեղծ, աննկատ ու նոյն տեսն լաւ թերթ մը հրատարակել էր մեր նպատակը, եւ տիկա ըրինք։ տարի գիտակցութեամբը անցուցինք տարին ամբողջ։

Բոլոր տունք միտքերնիս ինկան առջի օր, բոլոր տունք վերյուշեցինք առջի օր, տեսակ մը խանդաղատանքով. օրուան թերթը ձեռքերնիս։ Մեծցած էր, առջի օրերու պղտիկ թերթը չէր, եւ մեզի չա՛տ աւելի կեանքոտ ու առոյգ կ'երեւար։ Մեր յուրջը, չա՛տ աւելի էական ոյժեր խմբուած էին, աշխատակիցներ՝ որոնք ո՛չ մէկ փոխարինութիւն կը սպասէին մեզմէ, որոնք աւելի գործին դեղեցկութենէն հրապուրուած, եկած էին իրենց աշխատութեան բաժինը բերել անոր, անհաշիւ ու աննկատ անձնուիրութեամբ մը։ Գործին յաջողութիւնը իրենց ալ յաջողութիւնը պիտի ըլլար, գործին նուիրագործումը իրենց իսկ տաղանդին, իրենց իսկ համբաւին նուիրագործումը պիտի ըլլար։

Եւ այսօր, ուր մենք զմեզ ի վիճակի կը զգանք ճակատարաց յաջողութեան մէջ է, թէ մեր ջանքերը պսակուած են, մեր յոդնութիւնները փոխարինուած, եւ թէ «Ծաղիկ» կրցած է պրսահայ լրագրութեան մէջ պէտք մը դառնալ իր ձեռք բերած անվիճելի դիրքով, անշուշտ իրենք ալ մեզի չափ ուրախութիւն կը զգան, իրենք ալ մեզի չափ կը հրճուին, իրենք ալ մեզի չափ փոխարինուած կը տեսնեն իրենց զոհողութիւնները։

* * *

Շատերու թերեւս աղուոր հէքեաթ մը երեւայ այդ զոհողութեան միջատակումը, ու կրնայ ըլլալ որ թերահաւատութեամբ հարցնեն իրարու թէ մարդ ի՞նչպէ՞ս կը զիջանի իր աչքին լոյսն ու մտքին առուզութիւնը վտանգել՝ ձրի մասնակցութիւնը մը բերելու համար լրագրական ձեռնարկի մը՝ որ վերջապէս չահագիտական գործ մըն է ամէն բանէ առաջ։

Իրենց թերահաւատութիւնը բնաւ չպիտի ուզեմ մեղադրել, բայց նոյն ատեն պիտի ըսեմ թէ այդ անձնուէր ու անչահախնդիր ձեռնտուութեան պատմութիւնը հէքեաթ մը չէ՛, այլ իրականութիւնն իսկ։ Ասիկա հասկընալու համար դրչի մարդ պէտք է ըլլալ։ Եթէ երբեք այդ թերահաւատները գիտնան թէ ի՞նչ տաժանելի աշխատութեամբ մը թերթերը կը կազմուին ու հրապարակ կ'ելլեն, այն թերթերը՝ զորս իրենք վերջը պիտի գտնեն տաբ կամ քսան փարայի փոխարէն, ան ատեն դժուարութիւն չպիտի քաշեն ատոր հաւատալու համար։ Պիտի հասկնան իսկոյն թէ թերթի մը կազմութեան համար թափուած աշխատութիւնը գոնէ մեր մէջ չի՛ կրնար բնաւ փոխարինուած նրկատուիլ, եւ թէ միշտ զոհողութիւն մը պիտի մնայ։ Ուրոպացի խմբագիր մը՝ մեր մէկ հարիւրերորդին չափ հաղիւ կ'աշխատի, բայց մեզմէ հարիւրապատիկ աւելի վարձատրութիւն կը ստանայ։ Մերիններն ալ օր մը պիտի ձեռք ձգէ՞ն այդ հանգամանքը։ Շիտակը կը տարակուսիմ։ Եւ երբ բուն իսկ խմբագրական մարմինն է որ այդ զոհողութիւնը կ'ընէ, ինչո՞ւ աշխատակիցները չընեն՝ այն պարագային անուշ՝ երբ իրենց իրը ապրուստ մը չեն նկատեր դրչի աշխատութիւնը։

Այս տեսակէտով մանաւանդ, Պոլսահայոց խմբագիր դասակարգը միշտ համայնքին ամէնէն համակրելի տարրը պիտի մնայ, բոլոր գրչի աշխատաւորներուն պէս։ Ընդհանուրին օգտին իր ըրած զոհողութիւնները ամէնէն աչքառուներէն մէկն է միշտ, ի՞նչ ճամբով որ ալ ըլլայ։ Անոր մէջ կան անանկներ՝ որոնք իրենց աշխատութեան մէկ քառորդովը իսկ պիտի կրնային սքանչելի դիրք մը չինել կեանքի ո՛ եւ է մէկ ասպարէզին մէջ։ Ո՛չ խելացութիւնը կը պակսի իրենց, ո՛չ ձեռներէցութիւնը, ո՛չ ճարպիկութիւնը։ Եւ սակայն ամէն բան ոտքի տակ առած, գացած փակուած են նեղ, ցած ու վատառողջ սենեակներու մէջ, յանձն առած աշխատութիւն մը՝ որ ամէնէն սպառիչներէն, ամէնէն քանդիչներէն մէկն է, եւ որուն համար վրայ կու տան իրենց առողջութիւնը, իրենց տեսողութիւնը, եւ չատ հեղ ալ կեանքերնին։

Եւ այս աշխատութիւնը իր հանգիստի ժամը չունի բնաւ։ Տակաւին մէկ օրուան թերթը չելած՝ պէտք է միւսը մտածել, տակաւին մէկուն յոդնութենէն, մէկուն ճնշումն չազատած՝ պէտք է միւսին յոդնութեան, միւսին ճնշումին ենթարկուիլ։ Հանգիստը այս կեանքին՝ գերեզմանն է միայն, մանաւանդ՝ եթէ կրնայ վերջակէտ դնել այդ յոդնութեան ու զրկանքներուն։

Սակայն հակառակ այդ ամէնուն, մեզմէ ո՛չ մէկը կ'ուզէ հրաժարիլ այս կեանքէն։ Իտոր ինքնին հիւանդութիւն մըն է, եւ ո՛չ ոք՝ անգամ մը բանուելէ վերջ, կրնայ անկէ ազատիլ։ Այս կեանքը դասալիքներ չէ՛ ունեցած մնաւ. եւ անոնք որ քիչ մը ատեն փորձուած են անկէ ճողոպրիլ, կրկին անոր վերադարձած են՝ նոյն իսկ ա՛լ աւելի կորովով, ա՛լ աւելի անձնուրացութեամբ զայն ընդդիմանալու համար։

Ասոնք հէքեաթներ չեն, ու չեմ գիտեր թէ ի՞նչ կայ բոլոր ատոնցմէ աւելի իրական։

* * *

Երբ տարի մը առաջ այս թերթը սկսանք, մեզի անծանօթ չէր այս կեանքը։ Ընդհանուրին, արդէն իսկ տարիներով ապրած էինք զայն։ Գոնէ գոհունակութիւնը ունէինք թէ գործ մը տեսնելու համար կը մխրճուէինք այդ կեանքին ամէնէն տաժանելի անցքերէն մէկուն մէջ, մաքուր, անշահախնդիր, նկատումէ զերծ թերթ մը հաստատելու իտէալով մը համակուած։ Ճամբան փչացից էր, բայց որո՞ւ հոգ տուիկ։ Դիւրին, հարթ ու հանգիստ ճամբաները չէ՛ որ պիտի կրնային մեզ հրապուրել, զոհողութիւն չպահանջող ձեռնարկները չէ՛ որ պիտի կրնային նախընտրել։ Մանաւանդ որ վրայ տալու բան մը չունէինք ա՛լ, բացի կեանքերնէս։ Մեղմէ ամէնէն մեծը հաղիւ քսան քանի մը տարիներ անցուցած էր, բայց արդէն իսկ ամէն մէկերնիս, առուրնէ առտու քանի մը թել ճերմակ աւելի կը զրտնէինք մեր ճակտին կատարը։ Ի՞նչ հարկ աւելի ըսելու։

Այսօր, այս առաջին տարեշրջանին լրանալէն վերջ, երբ երկրորդ տարեշրջան մը կը սկսինք, ո՛ եւ է փոփոխութիւն չէ՛ կրած մեր հոգին։ Ընդհակառակը, յաջողութիւնը զոր ձեռք բերած ենք, զրգիռ մը աւելի եղած է նոր թափով, նոր կորովով զործը ձեռք առնելու։

Ոգին որ մեզ կը հրահրէր տարի մը առաջ, մեզի նոյն հրայրքը կու տայ նաեւ այսօր։ Եւ անոնք որ այս թերթին հաւատարիմ ընթերցողները եղան, պիտի տեսնեն թէ իրենց լոկի քաջալերանքը չատ արդասաւոր գործն մը գործած է իրենց, եւ թէ իրենց կողմէ ցոյց տրուած ընդունելութիւնը որչափ ալ աննշան ըլլայ, միշտ իրեն կրկնապատիկը պիտի փոխարինուի թերթին կողմէ, գէպ ի կատարելութիւն առնուած քայլերով։

Տարի մը առաջ, գրեթէ ճիշդ այս խօսքերը ըսինք, եւ ո՛չ ոք կրնայ յաւակնիլ թէ չբռնեցինք մեր խոստումը։ Այդ անցեալը ինքնին գրական մը չէ՞ թէ այս անգամ ալ տարբեր չպիտի ըլլայ։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԵՐ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Վերջին տասնեակ մը տարիներուն մանաւանդ, Զոլայի անունը ամէնէն լսանելս կրկնուածներէն մէկը եղած է մեր լրագրութեան մէջ, ամէնէն քիչ կարդացուողը ու մանաւանդ ամէնէն քիչ հասկցուողը ըլլալու պայմանաւ։ Բայց անցնինք, ինդիրը ատոր վրայ չէ։

Զոլայի անակնկալ մահը, չատ մը սիւնակներ նուիրել տուաւ մեր թերթերուն, Ֆրանսայի մեծանուն հեղինակի յիշատակին, եւ ամէն թերթ գնահատական մը կամ գնահատականներ հրատարակեց այդ առթիւ։ Հիւսյ, կը սպասուի որ, երբ կեանքի թատերաբեմէն առյաւէտ անցնող մեծ անհատի մը վրայ է խնդիրը, ան հրաժեշտ է որ հրապարակագրի կամ բարոյախօս քննադատի հոգեր ուռնող մարդիկ, գոնէ խոհեմութիւնը ունենան, պատարաստուելու իրենց կատարելիք քարոզին, կամ արձակելիք վճիռին։ Քննադատի մը ամէնէն աւագ պարտականութիւնն է այս, եթէ կ'ուզէ գրական բարոյական մը ունենալ։ Մեր մէջ տարբեր են սակայն քննադատները. օրերու եւ սիտորներու պէս կը բռնանին անոնք. ինչպէս երբեմն բանաստեղծները կը բռնանային։

Անցնինք բուն մեր խնդրին, որ սխուր է թէեւ սակայն դժբաղդաբար իրաւ։ Երբ Զոլա ազատի պարգեւներու ներքեւ մեռաւ, ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի մեծագոյն գրական քննադատները, ներողներ հիւսեցին անոր յիշատակին։ Արդէն ժամանակին գրուեցաւ թէ ինչպէս Զոլայի թաղումին ատեն ալ Ֆրանսացի բարձրաստիճան պաշտօնատարներ եւ Անատոլ Ֆրանսի պէս գրագէտներ, խոնարհեցան անոր գրական բեղուն տաղանդին առջեւ։ Մինչեւ անգամ Ֆրանսայի հանրային կրթութեան նախարարը, իր պաշտօնական հանգամանքին մէջ չվարանեցաւ հետեւեալ խօսքերը արտասանելու.— «Պղտիկները, դժբաղդները եւ անժառանգները, որոնց տառապանքը Զոլա իր ուշադրութեան ու գթութեան առարկան դարձուց, կը զգան թէ բարեկամ մը կորսնցուցին եւ իրենց երախտագիտութիւնը ու սուգը կը խառնեն այն սուգին եւ սքանչանքին՝ զոր կը տածեն գրականութեան բրած կորուստը բրբռնող անձերը։ Եւ այսպէս մեծվայելուչ, պատկառելի թափորով մը եւ պատիւներու մէջ՝ վարպետ գրագէտը գերեզման կ'առաջնորդուի, եռին թողլով փառաւոր անուն մը եւ էջեր՝ որոնք չպիտի մեռնին բնաւ։»

Հիմա սկսինք բուն եղերերգութիւնը մեր բարքերուն։ Ըսի արդէն թէ մարդ մը քննադատ մը ըլլալէ առաջ, պէտք է լաւ սերտած ըլլայ իր քննադատելիք նիւթը, կարծեմ նոյն իսկ տիրացու մը ինձի համամիտ է այս կէտին մէջ։ Եւ սակայն մեր լրագրութեան մէջ եղան անանկներ եւ մէկէ աւելի, որոնք Զոլան քննադատեցին, առանց մանաւանդ չափ ծանօթութիւն ունենալու անոր գրական գործին իսկութեան եւ անհատական կեանքին միանգամայն, քանի որ գրական արտադրութիւն մը խորապէս ըմբռնողի մը համար, գրական գործ եւ անհատական կեանք երբեք չեն զատուիր իրարմէ։ Կ'ուզէ՞ք ապացոյց մը թէ մեր մէջ Զոլան քննադատող մէկէ աւելիներ եղան, որոնք իրենց քննադատած նիւթի մասին, իրենց ունեցած տգիտութեան նոյն իսկ խմբագրականի ձեւը տուին։ Կարդացէք հետեւեալ տողերը.—

—Այո, մանաւանդ մեր բարքերուն համար, որ ճշմարտութիւնը անքան մերկապարանոց տեսնել չենք վարժուած այո՛, անոր համար նաեւ, որ նոյն ինքն Զոլա, ընտանիքի պարկեշտ հայր մը, իր վկայերը չէր տար իր աղջիկներուն ձեռքը։ ինչպէս կը պատմէր Թալիա առջի օրը։

Ինչպէս կը տեսնէք, ամէն բան փրկուած է, նոյն իսկ վկայութեան մը վրայ հիմնելով բսուածը թէ, իբր ընտանիքի պարկեշտ հայր, Զոլա իր վկայերը չէր տար իր աղջիկներուն ձեռքը։

Եւ սակայն պէտք է գիտնալ թէ Զոլա միակ անդամ մը ամուսնացած է կեանքին մէջ եւ իր միակ կինն ալ ամուլ ըլլալուն, իրողութեանց բնական հետեւանքով մը տիկին Զոլա իր ամուսինը աղջիկ զաւակներով չէ օժտած։

Տխուր բան է չիտակը, այնքան նուազ խղճահարութիւն, այնքան չատ թուով քննադատներու քով, իրենց քննադատած նիւթի ճանաչողութեան մասին, եւ սակայն իրաւ գոյութիւն ունին այդ կեղծ-քննադատները, եւ այս ընթացքով կը սպառնան ալ հետզհետէ աւելնալու թէ թուով եւ թէ իրենց տխուր յատկութիւններով։

Ընթերցող հասարակութեան ուշադրութիւն միայն կը յանձնարարենք չխաբուելու համար կեղծ քննադատներէ, ճիշդ ինչպէս որ վաճառատուններ կամ գործարաններ կը զգուշացնեն ժողովուրդը չխաբուիլ իրենց ապրանքներուն կեղծերէն։

Մ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆ

«ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌ ԱՂՋԻԿը»
վէպին երկրորդ թիւը
Տեսնել Դ. էջին մէջ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԼԻԱՌԱՏԷՐՆԵՐ

ԷՆՏՐԻՈՒ ՔԱՐՆԷԿԻ

Բարի միլիառատէրն է անիկա, որ, Աւետարանի մաքսաւորին պէս, օրին մէկը գեղեցիկ ընթացք մը ունեցաւ։ Իր Ոսկիի Մեհեանին խորը նստած, յանկարծ փրցուց իր քսակին կապերը եւ աղաղակեց.

—Տէ՛ր, Տէ՛ր, ես արժանի չե՛մ այսքան միլիոններու։ Թո՛ղ տուր որ անոնց կէսը քեզի վերադարձնեմ...

Եւ որովհետեւ Տէրը չընդդիմացաւ, անիկա սկսաւ վերադարձնել իր միլիոնները։ Այս պահուս, ան երեք հարիւր երեսունը վեց միլիոնէ քիչ մը աւելին ցրուած է արդէն եւ իրեն կը մնայ հիմայ, կ'ըսեն վիճակագիրները, վեց հարիւր վաթսունչորս միլիոն միայն։

Այո՛, Ֆանդեզի չէ ասիկա, այլ ճշգրիտ իրականութիւնը, եւ մատաղատի սերունդները, որոնք աւելի ետքը պիտի կարդան այն տետրակը՝ զոր օրը օրին հաւատարիմ ճշդապահութեամբ մը բռնած է Պատմութիւն կոչուող բարի ծերուկ տիկինը, սա աղուերը պիտի գտնեն. «Ատենով տմերիկացի միլիառատէր մը կար, որ կը կոչուէր Էնտրիու Քարնէկի։ Երբոր անիկա վաթսունրեօթը տարեկանին հասաւ, իր չուրջը նայեցաւ եւ այն տեսակ ժառանգորդներ տեսաւ միայն որոնք աւելի չահախնդիր քան օգտակար մարդիկ էին։ Ասոր վրայ որոշեց իր ունեցած հարստութիւնը ծախել՝ մեռնելէ առաջ։ Եւ ասիկա պզտիկ աշխատութիւն մը չէր, որովհետեւ, ենթադրելով որ անիկա նստած ըլլար իր գրասեղանին առջեւ եւ մէկ վայրկեանի մէջ հարիւր ֆրանքնոց երկու պանքնոտներ ցրուէր, եթէ ամէն օր, —կիրակիներն ու տօնի օրերն ալ մէկտեղ հաշուելով—թէ՛ ցորեկ, թէ գիշեր, ամէն վայրկեան անընդհատ շարունակէր իր այդ ցրուումի գործը՝ նորէն չպիտի կրնար իր միլիառներուն վերջը բերել՝ իր յետին հառաչը արձակելէ առաջ։»

Պատմութիւնը պիտի աւելցնէ նաեւ.

«Բայց այս բարերար միլիառատէրը բաղդ չունեցաւ երբեք... անոր մարդասիրութեան կարեւորութիւնն չարուեցաւ նախ։ Մինչդեռ անիկա իր միլիոնները կը դիզէր իրարու վրայ, ամէն մարդ զայն դրամ քաշող մը կը նկատէր, եւ երբ զանոնք ցրրուել սկսաւ, ամէն մարդ զայն ինքզինքին ոչխարամ ընող մը կարծեց։ Եթէ Հարստութիւն անունը կրող դիցուհին իրեն ժպտեցաւ, միւս դիցուհին՝ որուն անունը Համբաւ է, միշտ անողոք գտնուեցաւ իրեն նկատմամբ. եւ երբ ինք գեղեցիկ գաղափարը ունեցաւ լքելու առջինը, երկրորդը մերժեց սակայն չարունակ իրեն պարգեւել իր չնորհները։»

* * *

Եւ ճշմարիտ է թէ, Համբաւ կոչուած այս նենգամիտ պչրուհին հետ ունեցած իր յարաբերութիւններուն մէջ, Էնտրիու Քարնէկի բաղդ չունեցաւ երբեք։

Տանրմէկ տարեկան եղած առեն անիկա կ'աշխատէր արդէն Բէնսիլվանիոյ մէկ մանարանին մէջ։ Դեսնտիորին մէջ կաթսայ տաքցնելու պաշօնը տրուած էր իրեն, որուն համար կը ստանար օրական քսան սենտ։ Ոսկիի իշխաններուն արժանիքներէն մէկն է չչիկնիլ բնաւ՝ յիշելով այն ժամանակը՝ ուր, իբր նոր տեսակ հովիւներ, մեքենաներ կը պահպանէին եւ վայրաշարժներ կ'արածէին։ Պ. Քարնէկի պիտի ըսէ ձեզի թէ՝ իր կեանքին մէջ ո՛չ մէկ բան, եւ իր միլիոններէն ո՛չ մէկը ա՛յնքան պարծանք եւ հաճոյք պարգեւած է իրեն՝ որքան իր առաջին անգամ ստացած տոլարը։

«Վախցայ սակայն որ, պատմած է ան օր մը, պիտի մոռնէի հոն։ Ինձի ինկած պատասխանատուութեան հոգը չատ մեծ էր։ Միշտ երկիւղ ունէի թէ մի գուցէ գործարանը օդը հանէի անզգուշութեամբ, եւ գիշերը, տրժգունած ու սարսափած, անկողնիս վրայ կ'ելլէի կը նստէի, կծկելով մատներս, որպէս թէ անգայտացափը բռնած ըլլային անոնք։ Այդ ատենէն վաստակեցայ ջղային տաղնապներ՝ որոնց մինչեւ այսօր կ'ենթարկուիմ պարբերաբար։»

Ունկնդիրներու սրտը, ուր կը պատմէր Պ. Քարնէկի այս սրտայոյզ մանրավէպը, կ'երեւայ թէ ծափահարութեանց զոռումի մը տակ թնդաց։ Բայց հետեւեալ օրն իսկ, Համբաւին այս խաղը, Շիկագոյի լրագրողի մը սա աՆԲՐՊՓԻԼԵՆ փչել տուաւ. «Պ. Քարնէկի կը խարուի, երբ իր պատասխանատուութեան մտահոգութիւններուն կը վերագրէ իր ջղային տագնապները։ Բոլոր ժառաղատի ամերիկացիները, զորս Պ. Ճոն Հէյ իրը պաշտօնեայ գործածեց իր գործատան մէջ, միեւնոյն խռովքներն ու միեւնոյն տագնապները ունեցան։»

Եթէ կրնաք՝ բան մը հասկցէք այս ամէնէն։

Տասնըչորս տարեկանին, Էնտրիու Քարնէկի յանկարծ փոխեց իր արհեստը, լքեց մեքենավարութիւնը եւ հեռագրող դարձաւ։ Պիտի ըսէ ան նորէն ձեզի թէ՝ ի՞նչպէս Հարստութիւնը իր ձեռքէն բռնեց։

—Իմ զբաղումս էր նախապէս միայն հեռագիրները ցրուել քաղաքին մէջ, բայց ատեն ատեն, դրասենեակին մէջ, երբ ընելիք գործ մը չունենայի, կը դիտէի թէ գործիքները ի՞նչ եղանակով կը չարժին, կամ աւելի ճիշդը՝ կը սրվէի Մօսի տյրուբենը։ Արդ, առտու մը, հեռագիրները ընդունող պաշտօնեան չեկաւ, եւ մինչդեռ կը սպասէինք, եղեկտրական զանգանը հնչեց. հեռագիր մը կու գար։ Ի՞նչ ընել։ Ցանկարծակիի եկած էինք ամէնքս ալ։ Պաշտօնեան ապահովարար պիտի ճամբուէր։ Անձնուիրութիւն մը ընել պէտք էր։ Հեռագրական մէկ քանի ծանօթութիւններս մտաբերելով, տեղանին առջեւ նստայ, եւ սկսայ գործիքը գարձնել...։

«Երկայն կապոյտ ժապաւէնը, հեռագրական թղթաբերը առջիս երկարեցաւ. վերջին ծայր կարեւոր թղթաբեր մըն էր սա՝ քաղքին առաջին վաճառատան հասցէին ուղղուած։ Շուտ մը տրտագրեցի զայն ու հասցէին տարի...։ Պաշտօնեան չը ճամբուեցաւ, բայց հեռագրատան տընօրէնը, երբ ամէն բանի տեղեկացաւ, զիս կանչեց ու բարձր պաշտօն մը տուաւ իր վարչութեան մէջ՝ աւելի բարձր թոշակով։ Ասիկա սկզբնաւորութիւնը եղաւ իմ հարստութեանս...»

Եթէ բարոյախօս Պէրքէն ողջ ըլլար հիմա, կ'երեւակայեմ որ իր բիւրեղեայ հոգին հաճոյքէն պիտի սարսռար այս պատմութենէն, եւ անմիջապէս իր հայրական ձեռքով պիտի գծէր պատմութեան բարոյականը. «Երբ մարդ բարիք ընէ, պզտիկ բարեկամներս, միշտ կը վարձատրուի...»

* * *

Արդեօք իրմէ խուսափող համբաւին տիրանալու համար է որ բարի միլիառատէրը սկսած է տեղացնել իր բարերար միլիոններուն տարափը։ Չեմ գիտեր, բայց գիտեմ որ ան հիմա բաշխող Քարնէկին է, ինչպէս երբեմն հաւաքող Քարնէկին էր։

Պ. Քարնէկի դեղեցիկ մտածումը ունեցաւ նուազեցնելու իր տոլարներու բարդերը, խորհեցաւ ուսումնարաններ հաստատել՝ հիւանդանոցներու հետ, խորհեցաւ հրատակներ աւելցնել նուէրներու վրայ եւ նպաստներ յատկացնել՝ հիմնարկութեանց,— հասարակութիւնը դեռ մնացած ոսկիով հիրնոտացած՝ չի՛ տեսներ այն ոսկին որ դուրս կ'ելլէ։ Այս նպատակը խորհեցաւ դարին մը ըլլալ՝ ինքն իսկ դարձնելու համար իր հարստութիւնը՝ զան բոլոր թշուառութիւններուն եւ խեղճութիւններուն բաղխել տալով,—ամբոխը սակայն սալին կը նայի մինակ եւ չի՛ լսեր մուրճին հարուածները։

Եւ Քարնէկի, այսպէս է ամէնէն աննշան ինչպէս նաեւ ամէնէն կարեւոր արարքներուն մէջ։ Ան չի՛ կրնար իր ձեռքը կարկառել՝ առանց

ԱՌԱՆՁԻՆ ԹԵՐԹԵՐ

Ամէն ամսոյ 1ին, 10ին եւ 20ին

Գալատիոյ Գուրչունլու խանի մէջ գտնուող Գրասենեակիս մէջ ստացուած թերթերուն համար, տարեկան 70 ղրշ. Վեցամսեայ 35 ղրշ. Եռամսեայ 20 ղրշ. — ԳԱՒԱՌԻ համար, տարեկան 90 ղրշ. Վեցամսեայ 45 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.:

Ամսուան մէջ մեռնող անձերու համար, տարեկան 90 ղրշ. Վեցամսեայ 45 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.:

Ամսուան մէջ մեռնող անձերու համար, տարեկան 90 ղրշ. Վեցամսեայ 45 ղրշ. Եռամսեայ 25 ղրշ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.:

կասկած մը կամ անվստահութիւն մը արթնցնելու։

Քանի մը ամիս առաջ, չրջագայութիւն մը կատարեց ան իր հարստութեան հայրենիքին մէջ, եւ իրիկուն մը հասաւ Ճիօրճիի մէկ պղտիկ գիւղը։ Խեղճուկ չէնքի մը փայտէ որմերուն ետեւ, երդէոնի մը խաղերը այլանդակ նուագ մը կը յորինէին։ Պ. Քարնէկիի դուռը հրեց, սեւամորթերու տաճար մտնելու էր։ Հոն, հեռաւոր անկիւն մը նստաւ, վերջին նստարանին վրայ։ Երբոր պնակը իր առջեւէն անցաւ, հանդարտորէն, առանց ձեւի, երկու հարիւր յիսուն ֆրանքնոց պանքնոթ մը դրաւ անոր մէջ։

Ցետոյ, պնակը իր չրջանը բոլորելէ ետքը, դարձաւ հովիւին քով։ Այն ատեն, այս վերջինը, Մ. Նահանգներու հարաւային կողմերու յատուկ սովորութեան մը համեմատ, հաչուեց պնակին հասոյթը եւ իր հաւատարիմ մարդոցը դառնալով, ըսաւ.

—Եղբայրներս, Աստուած այսօր իր պաշտպան թեւը տարածեց մեր ամէնուս վրայ։ Պնակին չրջագայութիւնը չորս ֆրանք յիսուն սանթիմի արդիւնք մը ունեցեր է։ Եւ եթէ ալեհեր մօրուքով ծերուկին դրած պանք-նոթն ալ իրաւունք է, այն ատեն կ'ունենանք երկու հարիւր յիսունը չորս ֆրանք յիսուն սանթիմ...։ Եղբայրներս, ծունկի դանք։ Աղօթենք Տէրոջը որ պանք-նոթը կեղծ չըլլա՛յ...»։

(Մաքեն) Ս. ԼՕԶԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊՕԷՐ ՊԵՏԵՐԸ

ՅԱՄԱՔԱՑԻՆ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

Պրիւսէլէն 11 հոկտ. թուականով կը հեռագրուի թէ Ութրէխդի քաղաքապետարանին եւ նահանգային կառավարական չէնքին մէջ, պօէր զօրավարներուն պաշտօնական պատիւներ եղան, այս վերջիններուն ժամանումին առթիւ։ Քրիւկէր եկեղեցիին ամպիոնէն չնորհակալութիւն յայտնեց հոլանտական ժողովուրդին ըրած զոհողութիւններուն համար։ Երէկ 35,000 ֆիորին հաւաքուեցաւ։

★ Զէմպըրլէյնի ըրած ջանքերուն մասին, որպէս զի պօէր զօրավարները բոլորովին առ ինքը դրաւէ, հետեւեալ հեռագիրը կը հաղորդուի.—

ՊՐԻՍԷԼ, 11 հոկտ.—Ութրէխդէ զրոյց մը կը հանի տեղս թէ պօէր զօրավարները հրաւէր ստացած են Զէմպըրլէյնէն, Եւրոպայի մայրաքաղաքները ըրած իրենց ճամբորդութիւնը ընդհատելով, կարելի եղածին չափ շուտով Լոնտոն վերադառնալու որպէս զի հոն հատուցմանց դումարին բարձրացման մասին վերսկսին խորհրդակցութեանց։ Այս զրոյցը տակաւին չէ ստուգուած սակայն։

★ Պօէր զօրավարներուն, Պերլինի մէջ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ունկընդրութեան ընդունուելու խնդրի մասին կը հաղորդուին հետեւեալ մանրամասնութիւնները.—

ՊԵՐԼԻՆ, 11 հոկտ.— Նացիօնալ Զայթունկ իրազեկ աղբիւրէ առնելով կը հաւաստէ թէ, այն քայլը, որ Վիլհէլմ կայսեր հրամանին վրայ, պօէրներուն հանդէպ առնուած էր, կայացած է միայն ընդունելութեան պայմանները զեկուցանելուն մէջ։ Վիլհէլմ կայսեր այն փափաքը թէ կ'ուզէ տեսնել պօէր զօրավարները, երբեք այս վերջիններուն չէ հաղորդուած։ Այն տեսակ յայտարարութիւն մը թէ Վիլհէլմ կայսեր վերոյիշեալ փափաքը հաղորդուած է պօէր զօրավարներուն, եթէ ոչ գիտակից՝ զոնէ անգիտակից սխալ մըն է։

ՐՈԼՈՆԻԱ, 11 հոկտ.— Թեօ Ցիրէ Զայթունկ դէմ կը խօսի այն յայտարարութեան թէ վարչապետ կոմս Պիւլով տեղեկութիւն ունեցած չըլլայ պօէր զօրավարները տեսնելու մասին Գերմանիոյ կայսեր տածած փափաքին եւ թէ աւելի վարչապետին համար անակնկալ մը եղած ըլլայ այդ բանը։ Ըստ վերոյիշեալ թերթին, ոչ մէկը արտաքին գործոց պաշտօնատան, և ի մասնաւորի կոմս Պիւլովի չափ իրազեկ եղած է, պօէր զօրավարներուն, Վիլհէլմ կայսեր փափաքը յայտնելու։ Վիլհէլմ կայսրը երբեք ուղղակի պօէր զօրավարներուն չէ դիմած։ Վարչապետ կոմս Պիւլով վերին աստիճանի բարեացակամ վարմունք մը ցոյց տուած է պօէրներու ընդունելութեան նկատմամբ։

★ Պօէր զօրավարները հոկտ. 10ին՝ առաւօտուն Ութրէխդ հասեր են, չնորհաւորական այցելութիւն տալու Քրիւկէրին՝ որուն ծննդեան տարեդարձն էր նոյն օրը։ Քրիւկէր ծրնած է Ռիւսթէնպէրկի մէջ (Բարեյոյսի գաղթավայր), 1825 հոկտ. 10ին։ Այսօր եօթանասունը եօթը տարեկան է ան։ Ժողովուրդը որ հաւաքուած էր՝ ներկայ գտնուելու համար զօրավարներուն ժամանումին, խանդավառ ցոյցերով ընդունեց զանոնք։ Զօրավարները Քաղաքապետարան ուղղուեցան, ուր ընդունուեցան քաղաքապետական խորհուրդի անդամներուն կողմէ։

Քրիւկէր այն ատեն կառքով ընկերացաւ զօրավարներուն եւ ամէնքը մէկ գացին եկեղեցի, ուր հանդիսաւոր արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Եկեղեցական հանդէսին միջոցին, երկու երէցներ խօսեցան։ Ապա Քրիւկէր բեմ ելաւ եւ պօէրական լեզուով կարճ ճառ մը արտասանեց որ մեծ տպաւորութիւն մը գործեց ներկաներուն վրայ։ Երբեմնի նախագահը մեծապէս գնահատեց այն ծառայութիւնները՝ զորս մատուցին զօրավարները։ Խնդրեց հասարակութենէն որ բարի կամեցողութիւնը ունենայ, իր նպաստներովը օգնելով զօրավարներուն՝ սփոփելու պօէր ժողովրդին անձկագին վիճակը։ Ցետոյ ժողովրդապետ Ֆէրնհուդ չնորհակալութիւն յայտնեց Քրիւկէրի եւ չրնորհաւորեց զայն՝ իր տարեդարձին առթիւ։

★ Պրիւսէլէն կը հեռագրեն հոկտ. 10 թուով թէ՝ գերման թերթերու անկապակից եւ հակասական ընթացքը՝ հանդէպ պօէր զօրավարներուն, չատ կը զարմացնէ եւ նոյն իսկ կը զրօսցնէ ամէն անոնք որոնք բարեկամ են զօրավարներուն։ Էրուռալ Պեյճ կը կարծէ թէ՝ թիւրիմացութեան պատճառը չատ պարզ է։ Գերման ժողովուրդը Պօէրներուն համակիր է, մինչդեռ գերման կառավարութիւնը կը փափաքի միշտ բարեկամական յարաբերութիւններու մէջ դանուիլ Անգլիոյ հետ։ Գերման կայսրը, որ միշտ թելադրութեան մը համեմատ կը չարժի, չատ մեծ հաւանականութեամբ փափաք յայտնած է ընդունելու զօրավարները։ Բայց հակառակ այս փափաքին, պետական նկատումներ ունի ան։ Ասկից զատ, իր նախարարները փափաքած են որ հեռու կենայ իր առաջին դիտաւորութենէն։

★ Պօէր զօրավարներու մասին խօսելով, Հռոմի Իթալի կէս-պաշտօնական թերթը կը հերքէ այն մեկնումը՝ որուն համեմատ պօէր զօրավարները ընդդիմացած ըլլան Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ընդունելու համար՝ անոր պահանջած պայմաններուն համակերպիլ։ Ցիշեալ թերթը գոհ է որ զօրավարները Իտալիա չպիտի երթան, ուր իրենց քաղաքական ընդունելութիւն մը պիտի ըլլար, բայց նոյնաղ խանդավառ։ Աւելի նախընտրելի է որ, կ'աւելցնէ ան, զօրավարները Բարիզ երթան, ուր ֆերմանգին ընդունելութիւն մը պիտի գտնեն ազգայնականներուն կողմէ, որոնք չատ կը փափաքին ազմուկ առաջ բերել իրենց շուրջը։

«Պօէր պատուիրակութիւնը, կը շարունակէ Իթալի, դժբաղդաբար կորսնցուցած է իր մարդասէր նկարագիրը, որ իր յաջողութիւնը պիտի ապահովէր, եւ անգլիատեաց նկարագիր մը առած է որմէ չեն սխորժիր եւրոպական պետութիւններ։ Ոչ մէկ պետական մարդ պիտի ուզէր հանդարտ սրտով Անգլիոյ հանդէպ թշնամական ցոյցի մը պատասխանատուութիւնը ընդունիլ, որովհետեւ բոլոր մեծ պետութիւններ գիտեն թէ ինչ զինով կարելի եղած է խաղաղութեան արդի վիճակը առաջ բերել։ Դալով Իտալիային, պօէր զօրավարներ յարգական ընդունելութիւն մը պիտի գտնեն հոն, բայց ցուրտ ընդունելութիւն մը, եւ ասիկա այն համակրութեան անկեղծ զգացումներուն պատճառաւ՝ զորս Իտալիա կը տածէ Անգլիոյ նկատմամբ։ Իտալիա կը ցաւի պատերազմի սարսափներուն վրայ, բայց չի մոռնար երբեք նաեւ, գրժուարին վարկեաններու մէջ, բարեկամական պարտաւորութիւններ։»

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանը եւ իշխանուհին, անպաշտօն կերպով Բարիզ ժամանեցին տասնոյս 11ին եւ կայարանին մէջ ընդունուեցան գերման դեսպանատան պաշտօնեաներուն կողմէ։

★ Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ, հոկտեմբեր 11ին, կէս օրին նախարարական հաւաքում մը տեղի ունեցաւ, որուն՝ դահլիճի անդամ ըլլալէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով ներկայ գտնուեցան նաեւ Առաջին Զէմպրլէյն եւ Ուինտհէմ։ Հաւաստուածին նայելով նախարարաց այս գումարումին մէջ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան կրթական օրինագծի խնդրին վրայ, որ ներկայիս խորհրդարանական չըրջանակներու վիճաբանութեան գլխաւոր նիւթը կը կազմէ։

★ Իրլանտացի երեսփոխան Ֆարրել երկու ամսուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, հարկեցուցիչ օրէնքներու դէմ գործած ըլլալուն համար։

★ Պելկրատէն կը հաղորդուի 11 հոկտ. թուականով թէ բոլոր նախարարները նիշ մեկնեցան, ուր Ալեքսանդր թագաւորին նախագահութեան ներքեւ նախարարաց խորհուրդ մը պիտի գումարեն, այդ առթիւ կարեւոր խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար։

★ Գերմանիոյ կողմէ, Քուպայի մէջ հաստատելիք դեսպանութեան մը մասին անհրաժեշտ դիմումներ եղած են արդէն։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան յառաջիկայ տարուան պիտակէին մէջ արդէն նշանակուած պիտի ըլլան Հաւանայի մէջ գերման դեսպանութեան մը համար անհրաժեշտ ծախքերը։ Գերմանիոյ դիմումին ընդունուելէն անմիջապէս վերջը դեսպանը պիտի անուանուի։ Ինչպէս յայտնի է Անգլիա Հաւանայի իր դեսպանը նշանակելու խնդրին մէջ այնքան աճապարեց ժամանակին, որ նոյն իսկ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը կանխեց այդ մասին։ Գերմանիայէն զատ առ այժմ ուրիշ եւրոպական պետութիւն մը չկայ որ Քուպայի մէջ դեսպան ունենալու համար միջոցներ ձեռք առնէ։

★ Անգլիոյ էնուրրա թագաւորը կատարելապէս ապաքինած, հոկտ. 11ին Լոնտոն ժամանեց, եւ ահագին բազմութեան մը խանդավառ ցոյցերուն մէջ, կայարանէն կառքով պալատ գնաց։

★ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը հոկտ. 10ին ընդուներ է Իտալիոյ դեսպանը՝ կոմս Թոռնիելլին եւ Վատիկանի ֆրանսական դեսպանը՝ Պ. Նիզարը։

★ Գերման թերթերը իրենց կարգին խօսելով ֆրանսեւսիամական պայմանագրութեան մասին, զայն կը նկատեն Ֆրանսայի տարած դիւանագիտական մէկ մեծ յաջողութիւնը։ Շանթապուէնի պարպումը, կ'ըսէ Այկեմայնեի Զայթունկ, կը կորսնցնէ իր կարեւորութիւնը՝ նոր ստացումներու առջեւ։

★ Բէթերսպուրկէն ռուս դիւանագիտական շարժումի մը լուրը կու գայ։ Լիզպօնայի ռուսական դեսպանը Պ. Եատովսքի՝ Պէռն ղրկուած է, Պէռնի դեսպանը՝ Պ. Պ. Վէսթման՝ Միւնիխ, եւ Միւնիխի դեսպանը՝ Պ. Ժիէ՝ Պուքրէշ։

★ Հոկտ. 9ի գիշերը, մեծ հրդեհ մը ծագեր է Բիքէրմիի (Ցունաստան) անտառներուն մէջ, եւ բաւական տեղ տարածուեր է։ Ներքին գործոց նախարարը հրդեհին վայրը փութացեր է, ինչպէս նաեւ զինուորներ եւ ոստիկան-զինուորներ օգնութեան ղրկուեր են Աթէնքէն։ Կ'ըսուի թէ գիւղացիները մերժեր են իրենց օգնութիւնը ընձեռելու։ Նոյն գիշերը ամբողջ այրելէ ետքը, հետեւեալ օրը՝ հոկտ. 10ին, հովը իր ուղղութիւնը փոխած ըլլալով, հրդեհն ալ դադրեր է աւելի տարածուելէ։ Վնասը չատ մեծ է։

★ Ռոյթէրի գործակալութիւնը կը տեղեկացնէ թէ՝ անգլիացի սպայ մը, հրամանատար Պ. Մոլօնի, որ անցեալ նոյեմբերէն ի վեր անգլիական ներկայացուցիչի պաշտօնը կը վարէր Հիւսիսային Նիկէրիայի մէջ, նախորդ չաբաթ օրը սպանուեր է։ Ո՛չ մէկ մանրամասնութիւն յայտնի չէ տակաւին։

★ Պելկրատի թերթերը կը հաղորդեն թէ սերպիական կառավարութիւնը՝ զեկոյց մը ստացած է աւստրեւհունգարական կառավարութենէն, ըստ որում այս վերջինը չ'ուզեր վերանորոգել Սերպիոյ հետ ունեցած իր առեւտրական պայմանագրութիւնը որ կը լրանայ 1903 տարուոյն ընթացքին։

★ Պ. Լուպէ հետեւեալ հեռագիրը ղրկած է աղջկանց վանառուտր արդիւնքը համար Ֆրանքֆորթի մէջ գումարուած միջազգային համաժողովի նախագահին «Շատ զգածուած եմ, պարոն նախագահ, ան հեռագրէն՝ զոր ինծի ղրկեցիք յանուն համաժողովին, չնորհակալութիւն յայտնելու համար ֆրանսական կառավարութեան, որ նախաձեռնութիւնը ունեցաւ միջազգային պայմանական առաջին համաժողովը գումարելու։ Յայտնելով ձեզի իմ անկեղծ չնորհակալութիւններս, կը մաղթեմ որ յաջողիք ձեր բարերար ու մարդկային գործին մէջ։

ԷՄԻԼ ԼՈՒՊԷ»

★ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոմս Լամտորֆ յառաջիկայ ուրբաթ օրը Բեռլինոպուրկէն Լիվատիա պիտի երթայ։ Սերպիոյ թագաւորին եւ թագուհիին՝ Լիվատիոյ մէջ Զարին կողմէ ընդունուած պահուն Կոմս Լամտորֆ ալ ներկայ պիտի գտնուի։

★ Նոր դէպք մը ալ կու գայ աւելցնալ այն գողութեանց դէպքերուն վրայ՝ որոնք վերջին չաբաթներու միջոցին գործուեցան աւստրիական եւմտական հատատուութեանց մէջ։ Այս անգամ գողութիւնը երեւան ելած է Բրակայի մէջ, եւ չատ աւելի կարեւոր է քան միւսները, որովհետեւ կաթոլիկ եկեղեցւոյ մէկ առաջնորդին ձերբակալման պատճառն ալ եղած է, որ միեւնոյն ատեն նախագահն էր փոխատուութեանց չեկեղերական դրամատան։ Հոկտ. 10ին, մօնսէնիէօր Ասոզա, երբեմնի նախագահը, տնօրէնը եւ գանձապահը յիշեալ հաստատութեան, վարչական խորհուրդին երկու անդամներուն բողոքին վրայ բանտարկուեր է։ Խորուած գումարը 2,075,000 ֆրանք կը հաշուուի։

★ Պէրլինի Խորհրդարանի պալատին մէջ վերջերս գումարուեր է գերման գաղթային համաժողովը։ Արտաքին գործոց պաշտօնատան պետական քարտուղարը՝ Պ. ֆօն Ռիխթհֆէն բանախօսութիւն մը արտասանելով, չեշտեց այն անհրաժեշտութիւնը՝ որով պէտք է ուշադրութիւն, Եւրոպայի սահմաններէն դուրս, տարածել բոլոր այն տեղեանքը՝ ուր ժողովուրդներու մասնակցութեան չափը կը ճշդուի աշխարհի տնտեսական տիրապետութեան համար։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Հարէմէնը միւհիրէմէնի կրօնական աստիճան տուեցաւ Մէարիֆի ժողովոյ անդամ Հայտարիզատէ Իպրահիմ էֆ.ին։

Միւթէսարիֆի աստիճան՝ Երուսաղէմի հաշուական դիւանի Ա. քարտուղար Եուսուֆ, եւ Պատժական դատարանի նախագահ Էմտէր Լութֆի էֆ.ներու։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Դ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանատան «Վոթուս» պահականաւուն Բ. հրամանատար Պ. Բէնոի եւ Իզմիրի քարտիզ վարչութեան Ա. քարտուղար ֆրանսահպատակ Պ. Էմիլ Բրուսէին։

Ա. կարգի Շէֆգատթ պատուանշան տրուեցաւ Գանտիէի ռուսական ընդհ. հիւպատոս Պ. Քոմբանտէրի կնոջ։ Բ. Շէֆգատթ՝ Պոլսոյ ռուսական դեսպանատան Բ. քարտուղար Պ. Բոտանովսքիի կնոջ եւ «Մուէթ» ֆրանսական պահականաւուն հրամանատարին կնոջը, Տիկին Հանրիէթ Կրասէի։

ՇԲԱԴՐԱՄ.—Հիճազի երկաթուղւոյ ոսկի չքադրամ տրուեցաւ Եէմէնի նահանգին կուսակալ Հիւսէյին Հիլմի փաշայի եւ Էվզաֆի խորհրդական Հիւսնի եւ Եոնուս Զիւհտի էֆէնդիներուն։ Արծաթ չքադրամ՝ Եէմէնի տէֆթէրտար Ապտիւլէճիտ էֆ.ի եւ նախկին Մեծ-Եպարքոս Եոնուս Վէհպի էֆ.ի։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ բարձր պաշտօնատարներէն եւ Շէրիֆի պաշտօնեաներէն մեռնող 91 անձերու ընտանիքներուն, ինչպէս նաեւ հանգստեան կոչուել ուզող չորս նախկիններու 20929 դրչ. թոշակ յատկացուեցաւ, կրօնական հանգստեան թոշակի սնուցէն։

ՏԱՐԻՒԼԽԱՆԷ.—Ինչպէս յայտնի է, Կայս. Իրատէի մը համաձայն Տարիւլխայր անուն վարժարան մը պիտի բացուի մայրաքաղաքիս մէջ, ուր անոնք ու աղքատ տղաք պիտի դասաւորակուին։ Կայս. Իրատէ մը հրատարակեր էր որպէս զի մինչեւ որ այդ նպատակաւ մասնաւոր չէնք մը կառուցուի, առժամաբար տան մը մէջ հաւաքուին տղաք։ Կրթական նախարարութիւնը վարձեց Շահզատէ Պաշը, Սավիէթ փաշայի ապարանքը, երեք տարուան համար։ Վարժարանին ներքին կանոնագրութիւնն ու ծրագիրը պատրաստուած են արդէն եւ մատուցուած՝ Մեծ-Եպարքոսութեան։ Վարժարանին բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին ծննդեան տարեդարձին օրը։ Պիտի ընդունուին 600 տղաք։ Իրենց պիտի ուսուցուի, բացի նախնական քանի մը ուսումներէ, երաժշտութիւն եւ արհեստներ տլ. զոր օրինակ. երկաթագործութիւն, կոշկակարութիւն, ատաղձագործութիւն եւայլն, որոնց համար մասնաւոր գործատեղիներ պիտի ունենայ վարժարանը։

ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՄԱՆԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Վարձու տրուած չէնքերուն համար վարձակալին եւ սեփականատէրին միջեւ կնքուած պայմանագրութեան տպագրուած թուղթերը մինչեւ հիմա մասնաւորներու կողմէ կը պատրաստուէին եւ կը ծախուէին հատ 40 փարայի կայս. Իրատէի մը համաձայն այդ պայմանագրութեան թուղթերուն պատրաստութիւնը մենաշնորհի վերածուեցաւ եւ մենաշնորհը տրուեցաւ Հիճազի երկաթուղւոյ բարձր յանձնաժողովին։ Այդ յանձնաժողովը պիտի պատրաստել տայ զանոնք այսուհետեւ եւ ինքը պիտի ծախէ հատը քառասուն փարայի։ Պայմանագրութիւնները պիտի պատրաստուին օրինական պահանջվանց համաձայն եւ Ֆրանսերէն ու Թուրքերէն միեւնոյն ժամանակ, սակայն պիտի կրեն նաեւ բարձր յանձնաժողովին մէկ յատուկ կնիքը։ Այդ կնիքը չկրող ոեւէ վարձակալութեան պայմանագիր ապօրէն պիտի նկատուի համայն Թուրքիոյ մէջ եւ իր վաճառուր պիտի արգիլուի։

ԱՊԱՔԻՆՈՒՄ.—Ծովային նախարար Հասան Հիւսնի փաշա որ տկար էր, արդէն իսկ ապաքինած ըլլալով, վաղը իր պաշտօնավայրը պիտի երթայ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Երմտական նախարար երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

*** Աւստրիական դեսպանը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

*** Իտալական դեսպանը երէկ Բ. Դրան մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

*** Օսմ. Պանքային դեր-տնորէն Բանճիրի պէյ եւ Ռէվիի տնօրէն Պ. Բամպէր երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան ներքին գործոց նախարար Մէմտուհ փաշայի հետ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Զինովիէվ յառաջիկայ չաբաթ օրը արձակուրդով Լիվատիա պիտի երթայ։ Ինչպէս յայտնի է, Ռուսիոյ Զարը այդ քաղաքը կը գտնուի։

ՔՈՒԷՐԼԱ.—Սեպտ. 30ին Աղեքսանդրիոյ մէջ պատահած են քոլերայի 9 դէպք եւ 8 մահ։ Սուէզի մէջ 1 դէպք եւ 1 մահ, Տամիէթի մէջ 7 դէպք եւ 2 մահ, Ռոզէթի մէջ 20 դէպք եւ 18 մահ։ Եգիպտոսի ուրիշ կողմերը նոյն օրը պատահած են 57 դէպք եւ 58 մահ։

*** Ինչպէս կը տեսնուի, քոլերան օր ըստ օրէ, զգալիօրէն կը նուազի Եգիպտոսի մէջ։ Մանաւանդ Գահիրէի մէջ, չատ քիչ ատենուան մէջ զրեթէ անհետացաւ։ Այս պատճառաւ Նուսրիէ հիւանդանոցը որ քոլերայի գրասենեակ մը վերածուած էր, հականեխուելէ վերջ իր տէրերուն վերադարձուեցաւ։ Կը յուսացուի որ քոլերան, մինչեւ հոկտեմբերի վերջերը բոլորովին անհետանայ։

ԱՆԳԼ. ԴԵՍՊԱՆԸ.—Անգլ. դեսպան Սըր Նիքոլաս Օ'Դոնրը որ չոգեկառքով Հայտար Փաշայէն Աֆիոն Գարահիսար գնաց, չաբաթ իրիկուն ինքնաշէնիր հասեր եւ կայարանին մէջ ընդունուեր է գայմագամին կողմէ։ Քիչ ետքը իր հետեւորդներուն հետ փոխադարձ այցելութեան գացեր է գայմագամին։ Այցելեր է քաղաքին տեսնելու արժանի վայրերը։ Սըր Նիքոլաս Օ'Դոնրը դիշերը անցուցեր է

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [36]

Ոսկի Սաղմուս

ՎԷՊ

ԴՈՍԱՎԻՒ ՏԷ ՄՕՆԹԷՐԼԻՆ

ԺԴ.

ԱՆԴԱՄԱԼՈՑՆ

Իմն ծանր պարագայ մը անցած էր ուրեմն Կասթօնի եւ Վէռլաքի միջեւ։

Ինչպէս գիտնալ, եւ որո՞ւ հարցնել։

Պ. տը Լոռմոն վայրկեան մը իսկ չմտածեց Կասթօնի երկու վկաներուն դիմել։ Իրենց պատուոյն վրայ երդուցած, անոնք չպիտի ըսէին ճշմարիտ շարժառիթը, չպիտի ըսէին մանաւանդ բարութեան թէ վարչապետ կոմս Պիւլով տեղեկութիւն ունեցած չըլլայ պօէր զօրավարները տեսնելու մասին Գերմանիոյ կայսեր տածած փափաքին եւ թէ աւելի վարչապետին համար անակնկալ մը եղած ըլլայ այդ բանը։ Ըստ վերոյիշեալ թերթին, ոչ մէկը արտաքին գործոց պաշտօնատան, և ի մասնաւորի կոմս Պիւլովի չափ իրազեկ եղած է, պօէր զօրավարներուն, Վիլհէլմ կայսեր փափաքը յայտնելու։ Վիլհէլմ կայսրը երբեք ուղղակի պօէր զօրավարներուն չէ դիմած։ Վարչապետ կոմս Պիւլով վերին աստիճանի բարեացակամ վարմունք մը ցոյց տուած է պօէրներու ընդունելութեան նկատմամբ։

★ Պօէր զօրավարները հոկտ. 10ին՝ առաւօտուն Ութրէխդ հասեր են, չնորհաւորական այցելութիւն տալու Քրիւկէրին՝ որուն ծննդեան տարեդարձն էր նոյն օրը։ Քրիւկէր ծրնած է Ռիւսթէնպէրկի մէջ (Բարեյոյսի գաղթավայր), 1825 հոկտ. 10ին։ Այսօր եօթանասունը եօթը տարեկան է ան։ Ժողովուրդը որ հաւաքուած էր՝ ներկայ գտնուելու համար զօրավարներուն ժամանումին, խանդավառ ցոյցերով ընդունեց զանոնք։ Զօրավարները Քաղաքապետարան ուղղուեցան, ուր ընդունուեցան քաղաքապետական խորհուրդի անդամներուն կողմէ։

Քրիւկէր այն ատեն կառքով ընկերացաւ զօրավարներուն եւ ամէնքը մէկ գացին եկեղեցի, ուր հանդիսաւոր արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Եկեղեցական հանդէսին միջոցին, երկու երէցներ խօսեցան։ Ապա Քրիւկէր բեմ ելաւ եւ պօէրական լեզուով կարճ ճառ մը արտասանեց որ մեծ տպաւորութիւն մը գործեց ներկաներուն վրայ։ Երբեմնի նախագահը մեծապէս գնահատեց այն ծառայութիւնները՝ զորս մատուցին զօրավարները։ Խնդրեց հասարակութենէն որ բարի կամեցողութիւնը ունենայ, իր նպաստներովը օգնելով զօրավարներուն՝ սփոփելու պօէր ժողովրդին անձկագին վիճակը։ Ցետոյ ժողովրդապետ Ֆէրնհուդ չնորհակալութիւն յայտնեց Քրիւկէրի եւ չրնորհաւորեց զայն՝ իր տարեդարձին առթիւ։

★ Պրիւսէլէն կը հեռագրեն հոկտ. 10 թուով թէ՝ գերման թերթերու անկապակից եւ հակասական ընթացքը՝ հանդէպ պօէր զօրավարներուն, չատ կը զարմացնէ եւ նոյն իսկ կը զրօսցնէ ամէն անոնք որոնք բարեկամ են զօրավարներուն։ Էրուռալ Պեյճ կը կարծէ թէ՝ թիւրիմացութեան պատճառը չատ պարզ է։ Գերման ժողովուրդը Պօէրներուն համակիր է, մինչդեռ գերման կառավարութիւնը կը փափաքի միշտ բարեկամական յարաբերութիւններու մէջ դանուիլ Անգլիոյ հետ։ Գերման կայսրը, որ միշտ թելադրութեան մը համեմատ կը չարժի, չատ մեծ հաւանականութեամբ փափաք յայտնած է ընդունելու զօրավարները։ Բայց հակառակ այս փափաքին, պետական նկատումներ ունի ան։ Ասկից զատ, իր նախարարները փափաքած են որ հեռու կենայ իր առաջին դիտաւորութենէն։

★ Պօէր զօրավարներու մասին խօսելով, Հռոմի Իթալի կէս-պաշտօնական թերթը կը հերքէ այն մեկնումը՝ որուն համեմատ պօէր զօրավարները ընդդիմացած ըլլան Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ընդունելու համար՝ անոր պահանջած պայմաններուն համակերպիլ։ Ցիշեալ թերթը գոհ է որ զօրավարները Իտալիա չպիտի երթան, ուր իրենց քաղաքական ընդունելութիւն մը պիտի ըլլար, բայց նոյնաղ խանդավառ։ Աւելի նախընտրելի է որ, կ'աւելցնէ ան, զօրավարները Բարիզ երթան, ուր ֆերմանգին ընդունելութիւն մը պիտի գտնեն ազգայնականներուն կողմէ, որոնք չատ կը փափաքին ազմուկ առաջ բերել իրենց շուրջը։

«Պօէր պատուիրակութիւնը, կը շարունակէ Իթալի, դժբաղդաբար կորսնցուցած է իր մարդասէր նկարագիրը, որ իր յաջողութիւնը պիտի ապահովէր, եւ անգլիատեաց նկարագիր մը առած է որմէ չեն սխորժիր եւրոպական պետութիւններ։ Ոչ մէկ պետական մարդ պիտի ուզէր հանդարտ սրտով Անգլիոյ հանդէպ թշնամական ցոյցի մը պատասխանատուութիւնը ընդունիլ, որովհետեւ բոլոր մեծ պետութիւններ գիտեն թէ ինչ զինով կարելի եղած է խաղաղութեան արդի վիճակը առաջ բերել։ Դալով Իտալիային, պօէր զօրավարներ յարգական ընդունելութիւն մը պիտի գտնեն հոն, բայց ցուրտ ընդունելութիւն մը, եւ ասիկա այն համակրութեան անկեղծ զգացումներուն պատճառաւ՝ զորս Իտալիա կը տածէ Անգլիոյ նկատմամբ։ Իտալիա կը ցաւի պատերազմի սարսափներուն վրայ, բայց չի մոռնար երբեք նաեւ, դժուարին վարկեաններու մէջ, բարեկամական պարտաւորութիւններ։»

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Սաքսոնիոյ գահաժառանգ իշխանը եւ իշխանուհին, անպաշտօն կերպով Բարիզ ժամանեցին տասնոյս 11ին եւ կայարանին մէջ ընդունուեցան գերման դեսպանատան պաշտօնեաներուն կողմէ։

★ Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ, հոկտեմբեր 11ին, կէս օրին նախարարական հաւաքում մը տեղի ունեցաւ, որուն՝ դահլիճի անդամ ըլլալէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով ներկայ գտնուեցան նաեւ Առաջին Զէմպրլէյն եւ Ուինտհէմ։ Հաւաստուածին նայելով նախարարաց այս գումարումին մէջ խորհրդակցութիւններ կատարուեցան կրթական օրինագծի խնդրին վրայ, որ ներկայիս խորհրդարանական չըրջանակներու վիճաբանութեան գլխաւոր նիւթը կը կազմէ։

★ Իրլանտացի երեսփոխան Ֆարրել երկու ամսուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, հարկեցուցիչ օրէնքներու դէմ գործած ըլլալուն համար։

★ Պելկրատէն կը հաղորդուի 11 հոկտ. թուականով թէ բոլոր նախարարները նիշ մեկնեցան, ուր Ալեքսանդր թագաւորին նախագահութեան ներքեւ նախարարաց խորհուրդ մը պիտի գումարեն, այդ առթիւ կարեւոր խնդիրներու վրայ խորհրդակցելու համար։

★ Գերմանիոյ կողմէ, Քուպայի մէջ հաստատելիք դեսպանութեան մը մասին անհրաժեշտ դիմումներ եղած են արդէն։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան յառաջիկայ տարուան պիտակէին մէջ արդէն նշանակուած պիտի ըլլան Հաւանայի մէջ գերման դեսպանութեան մը համար անհրաժեշտ ծախքերը։ Գերմանիոյ դիմումին ընդունուելէն անմիջապէս վերջը դեսպանը պիտի անուանուի։ Ինչպէս յայտնի է Անգլիա Հաւանայի իր դեսպանը նշանակելու խնդրին մէջ այնքան աճապարեց ժամանակին, որ նոյն իսկ Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը կանխեց այդ մասին։ Գերմանիայէն զատ առ այժմ ուրիշ եւրոպական պետութիւն մը չկայ որ Քուպայի մէջ դեսպան ունենալու համար միջոցներ ձեռք առնէ։

★ Անգլիոյ էնուրրա թագաւորը կատարելապէս ապաքինած, հոկտ. 11ին Լոնտոն ժամանեց, եւ ահագին բազմութեան մը խանդավառ ցոյցերուն մէջ, կայարանէն կառքով պալատ գնաց։

★ Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահը հոկտ. 10ին ընդուներ է Իտալիոյ դեսպանը՝ կոմս Թոռնիելլին եւ Վատիկանի ֆրանսական դեսպանը՝ Պ. Նիզարը։

★ Գերման թերթերը իրենց կարգին խօսելով ֆրանսեւսիամական պայմանագրութեան մասին, զայն կը նկատեն Ֆրանսայի տարած դիւանագիտական մէկ մեծ յաջողութիւնը։ Շանթապուէնի պարպումը, կ'ըսէ Այկեմայնեի Զայթունկ, կը կորսնցնէ իր կարեւորութիւնը՝ նոր ստացումներու առջեւ։

★ Բէթերսպուրկէն ռուս դիւանագիտական շարժումի մը լուրը կու գայ։ Լիզպօնայի ռուսական դեսպանը Պ. Եատովսքի՝ Պէռն ղրկուած է, Պէռնի դեսպանը՝ Պ. Պ. Վէսթման՝ Միւնիխ, եւ Միւնիխի դե

էսկիչէրի մէջ։ Հետեւեալ առտուն, մանաւոր կտառխուսքով մեկներ է դէպ ի Ա.Ֆիոն Գարահիսար։

ՌԷԺԻԻ ԴԻՏԵՐԸ.—Նկատելով որ Ռէժիի զէտերը ուզած ատեններն այս կամ այն նաւուն մէջ կը մտնեն, խուզարկութիւններ կը կատարեն եւ երբեմն զանազան առարկաներ կը վերցնեն առանց իրաւասութեան, ծովային նախարարութիւնը զեկոյց Ռէժիի տնօրէնութեան որպէսզի այս անտեղի ընթացքին առաջքը առնուի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆԸ.—Գրեցինք թէ, Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Սրբ Համիլթրն Լանկ միանգամ ընդ միշտ պիտի թողու իր պաշտօնը եւ Եւրոպա պիտի երթայ իր ընտանիքին հետ միասին։ Այս անգամ կը լսենք թէ իրեն իբր յաջորդ Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն կարգուած է Պ. Կասթոն Օպուանօ։ Պ. Օպուանօ ընդհ. տնօրէնի օգնական էր ցարդ եւ իր պաշտօնավարութեան մէջ մեծ կարողութիւն մը ցոյց տուած է։

*** Օսմ. Պանքայի պաշտօնէութիւնը շատ նուրբ ու գեղարուեստական նուէր մը պիտի տայ Սրբ Համիլթրն Լանկի, անոր պաշտօնէ քաշուելուն առթիւ։

*** Ինչպէս գրած էինք անգամ մը, առջի գիշեր ալ Սրբ Համիլթրն Լանկ եւ իր տիկինը չքեղ պարահանդէս մը տուին իրենց բարեկամներուն։ Ներկայ էին աւստրիական, ռուսական, գերմանական, պելճիական, սպանիական, ռումանական, սերբական եւ Սեւ Լեռան դեսպաններ, Սէլիմ Մէլհամէ փաշա, Յովհաննէս եւ Արմենակ Էֆ. Սագրդ, Զօր. Յովհաննէս Խան, Պ. Պասի, Ռէժիի տնօրէն Պ. Բասպէր եւ բազմաթիւ ուրիշ բարձր անձնաւորութիւններ։ Պարահանդէսը սկսաւ գիշերը ժամը 4ին (Ը. Թ.) եւ տեւեց մինչեւ առաւօտ։

ՊԱՂԼԱՒ ՊԱՇԸՐԻ ՀՐԻՒԷՀԸ.—Առջի գիշեր Իւսկիւտար, Պաղլաւ Պաշը, Զիթիլիկի թատրոնը, ինչպէս գրած էինք, բռնկեցաւ։ Հրդեհը՝ մէկէն ի մէկ, եւ թատրոնին պարապ եղած ատենը ծագած ըլլալով, ու միւս կողմէ չէնքը 170 ոսկիի ապահովագրուած ըլլալով, դիտմամբ ձրդուած ըլլալու կասկածը արթնցուցած է։ Ոստիկանութիւնը առ այժմ, իբր յանցաւոր ձերբակալած է կաղինոին կարսոններէն Մարաթի, Դեղամ, Օնիկ եւ Խաչիկ անուն անձերը։

ՆՈՐ ՋՐԱՆՑՔ ՄԸ.—Դանուբ գետին Սուլինայի բերնին վրայ շինուած նոր ջրանցքին պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի յառաջիկայ կիրակի օրը։ Այս արարողութեան ներկայ պիտի գտնուին Ռումանիոյ Կարոլ թագաւորը, Դահաժառանգ իշխանը եւ իշխանուհին, նախարարները, Դանուբի Եւրոպական Յանձնաժողովին անդամները եւ ուրիշ անձեր։ Մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին այս առթիւ Կալաձի մէջ, ընդունելու համար թագաւորը, իշխանը, իշխանուհին, որոնք Դանուբ գետի Յանձնաժողովին մէկ շոգենաւովը պիտի երթան։ Կ. Պոլսոյ անգլ. դեսպանատան «Ագուութ» պահականաւը անցեալ հինգշաբթի օր Կալաձ հասաւ։ աւստրիական «Թաուրուս» պահականաւն ալ ջրանցքին բացումին Ներկայ գտնուելու համար անցեալ կիրակի օր Ճամբայ ելաւ։ Ֆրանսական «Լոթուս» պահականաւը երկու շաբթի օր մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ։ եւ «Լորրայ» գերման պահականաւն ալ այսօր կը մեկնի։ Այս ջրանցքին շնորհիւ, Սուլինայի եւ Պուքրէշի միջեւ ճամբորդութիւնը երեք ժամ պիտի նուազի։

ՔԷԱՏՀԱՆԷԻ ԶՈՒՐԵՐԸ.—Կայս. Իրատէի մը հրամանով, Կայս. Բժշկ. Գիտնականական վարժարանի քիմիաբանութեան ուսուցիչ հաղարապետ Ալի պէյ շաբաթը երկու անգամ Քէատանէ երթալով, տեղւոյն ջուրի աղբերակները կը քննէ, ջուրին զտութեան ատիճանը հասկնալու համար։ Մինչեւ հիմա կատարուած քննութիւններէն հասկցուած է որ այդ ատիճանը 3,50 է, ինչ որ ամէնէն օգտակարն է առողջութեան համար։

*** Կայս. Իրատէ մը հրամայեց նորոգել, մայրաքաղաքիս մէջ գտնուող այն բոլոր աղբիւրները որոնք աւրուած են, եւ անոնց մէջ բերել Քէատանէի ակերու ջուրերէն։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց նաեւ այդ ջուրերուն համար աղբիւր մը կառուցանել Մեծ-Կամարջին Ղալաթիոյ կողմը։

ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ.— Ներքին Գործոց նախարարութիւնը որ ասկէ առաջ հաղորդած էր ոստիկանական նախարարութեան եւ Թաղապետութեան թէ՝ մանաւոր պաշտօնեաներու կողմէ ժողոված մուրացկաններէն անոնք որ Պոլսեցի են՝ պէտք է Համազգային Անկեղանոց դրուին, իսկ գաւառացիները՝ իրենց տեղերը զրկուին, այս անգամ ալ Համազգային Անկեղանոցի տնօրէնութեան հրամայած է ամէն ամիս ցանկ մը պատրաստել թէ ո՛րքան մուրացկաններ ժողոված են, եւ անոնցմէ քանի՛ն Անկեղանոց դրուած եւ քանի՛ն դուրս զրկուած։

ՍԵԼԱՆԻԿ-ՄԱՆԱՍԹԸՐԻ երկաթուղիով փոխադրուած ընկուզենիի տախտակներն ու բուները, ինչպէս նաեւ կաղնիէ շինուած տակառի տախտակները շատ սուղ վարձքի մը կ'ենթարկուէին։ Այս անգամ երգաթուղիի ընկերութիւնը զեղչեալ գիներով նոր սակացոյց մը պատրաստած է յիշեալ նիւթերուն համար եւ զրկած է զայն Հանր. Շինութեանց Նախարարութեան վաւերացումին։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ կողմէ՝ բոլոր գաւառական մէտրոբոլիտներուն զրկուած շրջաբերականով մը, կը յանձնարարուի ուշադրութեամբ եւ ըստ օրինի կատարել մարդահամարի գործողութիւնները։ Շրջաբերականին հետ մէկտեղ զրկուած է նաեւ պատճէն մը՝ որուն համեմատ պիտի պատրաստուին ծնունդի, ամուսնութեան, ամուսնալթողութեան եւ մահուան իլմուխապէրները։

ՄՍԻ ԳԻՆԸ.—Մէկ երկու օրէ ի վեր ամէն կողմէ մեծ թլեւով ոչխար ներածուած ըլլալով մայրաքաղաքս, կը յուսացուի որ մսին գինը իջնէ։

ՏԷՆԻԶԼԻ գաւառին անտառի գործառնութիւնները Այտընի գաւառին փոխանցուեցան եւ Այտընի անտառաց քննիչութիւնը երկրորդ ատիճանի բարձրացաւ։

ԱԼԻ ՊԷՑ գիւղին եւ Քիւչիւք Զէքմէճէ գաւառակին ոչխարներուն մէջ լեարդի հիւանդութիւն ծագած է։

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՐԿԱԾ ՄԸ.—Կուրճի ընկերութեան «Մարսիլիա» շոգենաւը, Մոսկովսքի նաւապետին հրամայութեամբ երէկ առտու ժամը 11 ու կէսին մայրաքաղաքէս մեկնելով, Սեւ Ծով գացած ատեն Դանըճայի բացերը, գեկին չգիտնալ կը փրթի եւ հակառակ տրուած ջանքերուն, նաւը հոսանքէն քշուելով կ'ինայ ցամաք, ծովեզերեայ տան մը վրայ։ Ընդհարումէն, տան առջեւի քարափը մէթրի մը չափ կը բացուի։ Տան վարի յարկին պատուհանները կը քակուին, տախտակամածները կը ճեղքուին։ Բարեբաղդաբար անձի զոհ չէ պատահած։ Ծովեզերեայ տունը 200 ոսկիի չափ վնաս կրած է։ Տարօրինակ պարագան սա է որ, մինչդեռ ընդհարումին պատճառաւ տան մէջ գտնուողները իրար անցեր են, բուն վարի յարկին մէջ պառկած երկու սպասաւորներ քունէրնուն անգամ չեն արթնցած։ «Մարսիլիա» շոգենաւը, արկածին պատահելէն կէս ժամ վերը ազատուելով գնաց խարսխեց Եէնիքէօյի բացը։

ԵՐԿՈՒ գրաշարի պէտք կայ, որոնցմէ մէկը պէտք է ըլլայ վարժ եւ միւսը սկսնակ։

ՏՕՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

Կեղրոնատեղի Մատթէոսեան Տպարան

Ֆինճանճըլար, Կ. Պոլիս

Գիտական շարժում Ա. Տարի (1885) (Սպառեալ)	Դրչ.
Գիտական շարժում Բ. Տարի (1886)	20
Գիտական շարժում Գ. Տարի (1887)	20
Բնական Պատմութիւն Ա. հատոր (Կենդ. Հիւսուածաբանութիւն եւ Մարդկային կազմախօսութիւն ու Բնախօսութիւն, Դասագիրք երկրորդական վարժարանաց	40
Նախորդին հատառօրը. Դասագիրք Նախակրթարանաց	8
Ուսումնասիրութիւն միզային քարերու պատճառաբանութեան եւ կազմութեան վրայ (Ֆրանսերէն)	10
Մագուսն հայ տառից (Պակակալ Իզմիրեանց մրցանակաւ)	10
Մանրէաբանութիւն	10
Տիեզերք եւ իր կազմութիւնը (Ֆրանսերէն)	10
Գրիգոր Աղաթոն (Մագուսի եւ կենսագրութիւն)	2½
Առողջապահութիւն	25
Մննդական գործարանք (Կազմախօսութիւն, Բնախօսութիւն եւ Առողջապահութիւն)	6
Մարդկային Սաղմնախօսութիւն	5
Բառացուցակ Ախտանուանց, Բ. Տիպ	3
Տարրական Բնագիտութիւն, Գ. Տիպ	3
Տիեզերք եւ իր Կազմութիւնը (Հայ թարգմանութիւն)	10

ՔՐՈՆԻԿ

Յառաջիկայ կիրակի, Սկիւտարի Ս Խաչ եկեղեցւոյն մէջ տեղի պիտի ունենայ Թաղ. Խորհրդոյ համեմատականի մնացած անդամներուն ընտրութիւնը։

Այս ընտրութիւնը շատ էական է Թաղին համար, եւ կարելի է ըսել թէ ատոր արդիւնքէն կախեալ է Թաղին վարժարաններուն բարւոք յարատեւումը։ Պարագայ մը՝ զոր Թաղեցիները ըմբռնած են անշուշտ։

Նախորդ Թաղ. Խորհուրդը, որ Թաղին համար բացարձակապէս անօգուտ գործունէութիւն մը ունեցած էր, վերստին ընտրուելու մտքով այս պահուս ամէն ջանք չի խնայեր, ինչպէս կը հաւատան մեզ։ Կարծես նորէն եկեղեցւոյն շուրջը խմբել կ'ուզէ այն տեսակ մը «օճախ», որուն մէջ դլխաւոր տեղը բռնած էին Թաղին հոգաբարձութեան երկու նշանաւոր անդամներ, եւ որ մինչեւ այսօր այնչա՛փ անկերպարան վիճակ մը տուաւ Թաղին եկեղեցւոյն ու վարժարաններուն։

Այդ Թաղականները արդէն ճանչցուցած են ի՛նքզինքնին, եւ պէտք չկայ բնաւ անգամ մըն ալ զիրենք փորձի ենթարկելու։ Ընդհակառակը, նոր տարրերէ կազմուած Թաղ. Խորհուրդ մը պէտք է այդ Թաղին, գոնէ փրկելու համար դպրոցները՝ որոնց մասին շատ աղուոր տարաձայնութիւններ չէ՛ որ կը շրջին հոս ու հոն։

Կը յուսանք որ այս ամէնը չեն վրիպիր Թաղեցւոց ուշադրութենէն։ Մենք բնաւ միտք չունինք իրենց քանիսնաներ ներկայացնելու։ Իբր Թաղեցի, հարկաւ գիտեն թէ ո՛ր մարդը կրնայ օգտակար ըլլալ Թաղին, եւ ո՛ր մարդը վնասակար։

Միայն, կը յորդորենք զիրենք որ երբե՛ք իրենց քուէն չտան ա՛յն տեսակ անձերու՝ որոնց ապիկարութիւնն ու անկարողութիւնը փորձով հաստատուած է քանիցս։

Չէ՞ մի որ «փորձեալը կրկին փորձել յիմարութիւն է»։

Երէկ գրած էինք թէ հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Կիւմիւեան կտակ մը գրած է հանրային հաստատութեանց, եւ թէ այդ կտակը կը գտնուի Օրմանեան Ս. Պատրիարքին քով։ Այդ մասին «Մուրճանգակ» ալ հետեւեալը կը գրէ այս առտու.—«Որքան կը յիշենք, Կիւմիւեան էֆ. երբ Կտակաց Հոգաբարձութեան ատենապետ ընտրուեցաւ, կտակ մը գրաւ այն ատեն հանրային հաստատութիւններու համար, թէպէտ չգրուեցաւ թէ ինքն էր այդ կտակը բնողը։ . . . Այդ կտակը բնականաբար պիտի բացուի հիմայ եւ գործադրելի բան մը ըլլալուն ալ տարակոյս չկայ, որովհետեւ հանգուցեալը՝ գործնական մարդ՝ հարկաւ պէտք եղած գումարը ապահոված է։»

×

Պատրիարքարանը Թաղ. Խորհրդոյ ընտրութեան հրահանգ զրկեց Պալատ Թաղը։

×

Դատարկուզի Թաղ. Խորհուրդը իր պաշտօնավարութեան, ինչպէս նաեւ նախորդ Թաղ. Խորհուրդներուն մատակարարութեանց հաշիւները՝ սկսեալ 1893 յունուարէ ցվերջ 1901 տարւոյ, զրկեր է Պատրիարքարան։ Թաղ. Խորհուրդը այդ հաշիւներուն կցեր է նաեւ հրկիզեալ մասնաժողովին 1893 տարւոյ հանգանակութեան եւ պնակաց մասնաժողովին միջոցաւ եկեղեցւոյ կից շինուած խանութին հաշիւները։

×

Սրվազի առաջնորդ Տ. Պետրոս եպիսկոպոս հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Մանճրլրիի որբանոցին նկատմամբ.—Որբանոցս հաստատուած է Մանճրլրիի Ս. Թորոս վանքին մէջ, ո՛չ առողջապահիկ պայմաններով, թէեւ տեղւոյն ջուրն ու կլիման կաղդուրիչ են։ 25 որբերը ֆիզիքապէս կայտառ են, աղէկ էր կերակրուին, եւ աղէկ հագուած են։

×

Ս. Յակոբայ որբանոցին խնամակալութեան երէկուան նիստին մէջ, Տոքթ. Նաղարէթ էֆ Տաղաւարեան բացատրութիւններ տուաւ այն ծրագրին վրայ, զոր ինք պատրաստած էր նոյն որբանոցին մէջ հաստատուած երկրագործական դասընթացքին նրկատմամբ։ Այդ ծրագիրը կը բաղկանայ բոյսեր հասցնելու եւ մշակելու, անասուններու ծառերը ճանչնալու, հողերու եւ աղբերու քիմիական բաղադրութիւնները ճշդելու, կենդանիներու տեսակը եւ անոնց պահպանութեան կերպը գիտնալու, մէկ խօսքով երկրագործութեան նախատարրերը կազմող դասերէ։ Խնամակալութիւնը որոշեց շարունակել այդ ծրագիրը։

×

Արմաշի միաբան եւ Կարնոյ կարմիր վանքի փոխ-վանահայր Մեհրուժան վարդապետ նոյն վանքի որբանոցին կրթական ծրագիրը բարեփոխած ըլլալով, վերջերս Կարին գացեր է, ուսուցիչի եւ դպրոցական առարկաներու պէտքերը հայթայթելու համար։

×

Ս. Հայրապետի հետեւեալ օրհնութեան կոնդակները զրկեր է այս վերջերս.—Պ. Աղեքսանդր Յովհաննէսեան Մանթաշեանի, որ իր առատաձեռն օժանդակութիւնը նուիրած էր վանքին Մայր եկեղեցւոյն նորոգութեան։ Բարիզ հաստատեալ Նկարիչ Պ. Սեփան Պէզիրճեանի։ Շուշեցի Այրի տիկին Ոսկի Միքայէլեանի՝ որ 1000 ռուբլիանոց հին դրամներ նուիրած էր էջմիածնայ թանգարանին։ Պ. Ղազարոս Աղայեանցի՝ իր գրական գործունէութեան յոբելեանին առթիւ։ Թէհրացի Մաուէլյ Մարարոս խան Դաւիթեանցի՝ իր գրած կտակին համար։ Նախիջեւանցի Ժէնէրալ-Լէյտենանտ Իսմայիլ խանի՝ որ իր երկու զեղեցիները Նախիջեւանի Ս. Գէորգ եւ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիներուն նուիրած էր։

×

Թիրէպոլսի քահանային Գասթէմունի մեկնելովը, Թիրէպոլսոյ հիներէ ի վեր զուրկ մնացեր են հոգեւոր մխիթարութենէ։ Մասնաւորաբար շատ մը նորածիններ այդ պատճառաւ անկնունք մնացեր են։

×

Կեսարիոյ Ս. Կարապետ վանքին որբանոց-կրթարանին մէջ 1899ին ընդունուած որբերու թիւը 67ի հասած էր, որոնք նիւթական միջոցներ խնամքը վայելած են գիշերօթիկ թոշակաւոր ուսանողներու հետ։ Այս որբանոցի սաներն ալ անցեալ տարիէն սկսան շրջանաւարտ ըլլալ, այնպէս որ անցեալ տարւոյ օգոստոսին մէջ վեց իսկ այս տարւոյ օգոստոսին մէջ տասներմէկ շրջանաւարտներ ելան որբանոցէն։ Հինգ տարուան ժամանակամիջոցի մէջ ընդունուած 67 որբերէն 17ը շրջանաւարտ եղած, վեցը երկու երեք տարի միայն մնալով ելած եւ 18ը ժամանակ մը փորձուելէ ետքը անընդունակութեան պատճառով ճամբուած են, որով աշակերտներուն հիմակուան թիւն է 25։ Վանահայր Առաջնորդը ո՛չ միայն Կեսարիոյ բնակիչներէն այլ եւ հեռաւոր տեղեր գտնուող զանազան անձերէ քաջալերական նպաստներ ընդունած է։ Նաեւ մէկ քանի անձեր մէկ կամ մէկէ աւելի սաներ որդեգրած են, այնպէս որ 19 որբեր իրենց պաշտպանները ունին այժմ։ Ի վերջոյ Վանահայր Առաջնորդը պէտք զգացեր է Պատրիարքարանի նպաստը եւս վայելելու։ ուստի խնդրեր է որ վերջին անգամ ըլլալով, 50 ոսկւոյ նպաստի զոհողութիւն մը ընէ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ 14 հոկտ.—Այսօր տեղի ունեցաւ խորհրդարաններուն վերացումը։ Երեսփոխանական ժողովոյ խորհրդարանին նրբանցքներուն մէջ ժամը 1էն սկսեալ արտակարգ ոգեւորութիւն մը կը տիրէր։ Բուռն կերպով կը վիճաբանէին, այն տպաւորութեան վրայ զոր միաբանութեանց օրէնքին գործադրութիւնը առաջ բերած էր գաւառներու մէջ։ Ժամը 2ին ատենապետ Պ. Պուռժուա բացաւ նիստը։ Բոլոր նախարարները իրենց տեղն էին։ Նախարարապետ Պ. Բոմպ յայտարարեց թէ բազմաթիւ հարցապնդումներ ընդունած է, միաբանութեանց օրէնքին գործադրութեան նկատմամբ։ Պ. Բոմպ յանուն կառավարութեան յայտարարեց թէ՝ կ'ընդունի անմիջական վիճաբանութիւնը եւ թէ միակ անգամով մը պիտի պատասխանէ բոլոր ատենախօսներուն։ Եւ սակայն խնդրեց նոյն ատեն որ եւս մտացոյցի վիճաբանութիւնը ո՛չ մէկ յապաղման ենթարկուի։ Հարցապնդումներու վիճաբանութիւնը սկսաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Պ. Ֆոռէի բանախօսութենէն վերջ, Պ. Լէոն Պուռժուա ծանոյց թէ եւս մտական նախարար Պ. Ռուվիէ ներկայացուցած է եւս մտացոյցի ծրագիրը։ Պ. Ռուվիէ ծրագրին ամփոփման մէջ կը շեշտէ թէ՝ նախնական բացը թէեւ 207,000,000 էր, սակայն շնորհիւ այլեւայլ զործողութեանց եւ զեղչումներուն, եւս մտացոյցը այսօր կը ներկայացնէ 11,500,000 ֆրանքի յաւելում մը։

ԲԱՐԻԶ.—Պոէր զօրավարները միշտ խանդավառ ընդունելութեան մը առարկայ կը դառնան։ Այս իրիկուն միթինկ մը գումարուեցաւ ծերակուտական Պ. Բոլիայի նախագահութեամբ։ Ստուար բազմութիւն մը ներկայ էր։ Զօրավարները վաղը Պերլին կը մեկնին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հանքածուխի գինը օր օրի կը բարձրանայ, որովհետեւ ահագին քանակութեամբ Ամերիկա կ'արտածեն։ Անհամար նաւեր Լիվրբուլի եւ Քարտիֆի առջեւ ածուխ կ'առնեն, դէպի Ամերիկա ուղղուելու համար։

ԲԱՐԻԶ.—Պոթա, Տէվէթ եւ Տըլարէյ զօրավարները տեղս հասան եւ ընդունուեցան ահագին ամբոխի մը ջերմագին ցոյցերովը։ Զօրավար Պոթա յայտարարեց թէ Պոէրները իրենց նոր հայրենիքին հաւատարիմ պիտի մնան, բայց չեն ուզեր որ կոխոտուին եւ ցեխի մէջ քաշկռտուին։ Կէս օրէ վերջ, պոէր զօրավարները այցելութիւն տուին նախարարապետ Քոմպի եւ արտաքին գործոց նախարար Տէլքասէի։

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Զրոյցի մը նայելով, քաղաքական խնդիրներու պատճառաւ, դաշինքը իր հրաժարականը ներկայացուցած է։

ԲԱՐԻԶ.—Պրատաքիի զեկաւոր օդապարիկը, այս առաւօտ բարձրացած ըլլալուն, Սղէնի մօտ արկածի մը ենթարկուեցաւ։ Օդապարիկին տակի նաւակին կապերը խորտակուելով։ Պրատաքի եւ իր ընկերը, երկրաչափ Մօռէն անագին բարձրութենէ մը վար ինկան։ Երկուքն ալ մեռան։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 14 հոկտ.—Հիւսիսի հանքագործները յանձնարարեցին Պ. Պ. Պասի եւ Լամէնտէն երեսփոխաններուն, որպէս զի այսօր, Խորհրդարանը վերաբացուելուն՝ հանքագործներուն հանգստեան թոշակ տրուելու մասին օրինագիծ մը ներկայացնեն։

ԲԱՐԻԶ.—Կաթոլիկ երկսփոխան Պ. Ռամէլ՝ ներքին գործոց նախարարը պիտի հարցապնդէ. կրօնական վարժարաններու փակումին մասին։

ԲԱՐԻԶ.—Երեսփոխան Պ. Կոթիէ այսօր Խորհրդարանին մէջ պիտի հարցապնդէ գաւական նախարար Պ. Վալէն. Հիւսիսէրներու չձերբակալուելու մասին։

ԿԱՐԵՒՈՐ

ԾԱՂԻԿԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Նոր տարեշրջանին առթիւ թերթիս անօրինութիւնը կը խնդրէ Գաւառային բոլոր գործակալներէն եւ բաժանորդներէն, որպէս զի եթէ տակաւին թերթիս հետ առկախ հաշիւներ ունին, հաճին բուսթով կարգադրել, դժուարութեանց տեղի չտալու համար։ 1—3

ՄԻ�smՍ ԿԱՐԴԱՔ

Զեւաւոր ու գիմացկուն հովանոցներ եւ հովանոցներու հինցած կերպասները փոխելու համար թէ զուտ մետաքսէ եւ թէ բրդախառն մետաքսէ, տոկունութիւնը փորձուած, կերպասներ կը գտնուին, Ղալաթիա, կամուրջին դէմի երկու անկիւնները, հանրածանօթ հովանոցավաճառ Միհրդատ Հայկազնի քով։

Գիները . . . ո՞վ գիտէ. անգամ մը փորձեցէք։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ

ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Յօդ. Լ.—Երբ ծնած տղան մեռնի, կ. Պոլսոյ եւ շրջականերուն մէջ հինգ օրէն, նահանգներու, գաւառներու եւ գաւառակներու կեդրոններուն, եւ մարդահամարի պաշտօնեայ գտնուած գիւղաքաղաքներու եւ գիւղերու մէջ մէկ ամիսէն, իսկ ուրիշ տեղերու մէջ երկու ամիսէն, մարդահամարի վարչութեան՝ իլմուխապէրով մը պարտաւոր են իմաց տալ իմամները, մուխթարները եւ ոչ-իսլամ հասարակութեանց քահանաները, խախամները եւ մուխթարները։ Տրուած տեղեկութեան վրայ, տղուն ծնած օրը, ժամը, վայրկեանը, աղջիկ կամ մանչ ըլլալը, եւ մօրը անունն ու մականունը եւ բնակավայրը պիտի արձանագրուին մարդահամարի տետրակներուն մէջ։ Այդպիսի մահուան դէպքերը մարդահամարի վարչութեան իմաց չտուող իմամները, մուխթարները, իսկ ոչ-իսլամ հասարակութեանց գիւղերու եւ թաղերու քահանաները, խախամները եւ մուխթարները կէս օսմ. ոսկի տուգանք պիտի վճարեն։

Յօդ. Լ.Ա.—Հոս հոն ձգուած տղոց անունները պիտի արձանագրուին իբր անհայր եւ անմայր։

Յօդ. Լ.Բ.—Դեռ նոր ծնած տղայ մը գտնողները անոր ո՛ւր, ինչպէս եւ ե՛րբ գտնուած ըլլալը յայտնելով, տըղան ու հագուստը, գիւղերուն մէջ հասարակութեանց ժողովներուն եւ գիւղաքաղաքներու մէջ տեղական կառավարութեան պիտի յանձնեն։ Ասոր համար յայտագիր մը պիտի պատրաստուի, ուր պիտի գրուին ենթադրական տարիքը, աղջիկ կամ մանչ ըլլալը եւ իր ստանալիք անունը, ինչպէս նաեւ ո՛ւր յանձնուիլը եւ անոր անունը։ Այս յայտագիրը պիտի արձանագրուի մարդահամարի արձանագրութեան տետրակներուն մէջ։

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՊՍԱԿԻՆ ԵՒ ԱՄՈՒՍՆՈՒՔԵԱՆՑ ԴԷՊՔԵՐՈՒՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Յօդ. ԼԳ. — Իսլամ ժողովրդեան մէջ տեղի ունեցած ամուսնութիւնները չէրիի դատարաններուն, իսկ ոչ-իսլամ հասարակութեանց պսակները կրօնական պետերուն կողմէ տրուած հրամանագիրներուն վրայ միայն պիտի կատարուին։ Ամուսնութեան կատարման օրէն հաշուելով, մինչեւ տասնրհինգ օր, ամուսնութիւնը կատարող իմամը եւ կրօնական պետը, պարտաւոր է մարդահամարի վարչութեան իմաց տալ ամուսնութեան կատարուած ըլլալը։ Այդ մասին գիւղերու եւ թաղերու կողմէ տրուելիք իլմուխապէրներուն ճշգութիւնը ստուգելու համար, հրամանագրի պաշտօնեաները, ամիսը անգամ մը, ամուսնացողներու ցանկը, թաղին, փողոցին եւ տան թիւը պարունակող տետրակ մը պիտի զրկեն մարդահամարի վարչութեան։ Որոշեալ ժամանակամիջոցին, մարդահամարի վարչութեան տեղեկութիւն չտուող իմամները եւ կրօնական պետերը կէս օսմ. ոսկի տուգանք պիտի վճարեն։

(Շարունակելի)

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ. 1 Հոկտ.		
Օսմ.Քոն. Սէռի Դ. Օ.Ո.	30	20
Ամէնէն բարձր գին »	30	31
» վար գին »	30	25
Ռումելի երկաթղ. ֆր.	117	62
Ամէնէն բարձր գին »	117	75
» վար գին »	117	25
Թրանսվալ »	146	—
—		
3 օրուան Քոնսոլիտ	370	—
3 » Երկաթուղի	1	75
ԲԱՑՈՒՄ. 2 Հոկտ.		
Օսմ. Քոն. Սէռի Դ, Օ.Ո.	30	31
» ժամ 5ին «	30	32
Ռում. երկաթուղի ֆր.	117	75
» » ժամ 5ին »	117	75
—		
Թագագ Թիւրք Ռէժի	15	25
Մեկկաբէթ, Սէռի A	0	20
» » B	0	90
Պանգ տը Մէթէլին	8	50
Ագոթոն սէ Թրամուէյ	5	47
Ժուխանս	1	32
Սոսիէթէ տ'Ասիւրանս	3	87

Սօս. Օթ. տը Ֆիլ է տթֆ	19	—
Ագոթոն Գոմմերշիալ	1	40
Թօպագօ Գօրրորէյշն	0	09
Անթրբրիզ Ժէնէրալ	0	7
Խառսոլու Սրկաթ. Ադս.	10	47
» » Սէռի A	514	—
» » » B	509	—
Պանգ տը Սալոնիք Ադս.	164	—
5% Հէլլէնիք 1881	205	—
Պանգ Նասիոն. Ցուն.	413	50
Լորիւմ	75	—
Թրանսվալ	147	—
Պոլսոյ Քարափի Ընկ.	496	—
Տէրքոյի Ջրի Ընկ.	256	—
Թրամվէյի Ընկ.	495	—
Բրէսթ Ֆոնսիէ Էժէր.	261	50
—		
ՓՈՒԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոն 3 ամիս	108	1/4
» » » չէք	109	12
Բարիզ » »	23	25
» » » չէք	23	02
Պերլին անմակոս չէք	18	71
Իսլրոն Աւստրիական	21	31
—		

ԴՐԱՄՆ. ԸՆԹԱՑՔԸ		
Անգլ. Ոսկի	109	36
20 Ֆրանգնոց	87	15
20 մարքնոց	106	35
Ռօլ Լյմբերիալ	90	—
Բրիմից	51	09
Մէճիտիէ արծաթ	108	—
Մէճիտիէ քառորդ	107	—
Մէճիտիէ մանրուք	102	30
Պեշլիք	103	10
Մէթալիք	103	—
Ռուպլի արծաթ	68	20
Շիլին	109	—
Ֆր. արծթ. ֆրնս.	86	30
» » բուռնկն.	86	—
» » իտալկն.	81	20
Ինէշնա	09	—
Ռուպլի թղթագրամ	8	65
Ֆլորին »	9	04
Մարք »	107	05
Դրաքմի »	37	40
Անգլ. ոսկի »	109	25
Ֆրանս. » »	87	15
Բուռնկն. » »	86	30
Պուլկ. » »	86	20
Իտալ. » »	85	20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 14 Հոկտ.		
3% Ֆրանսկն.	100	15
3½% »	101	40
Օսմ. Քոնս. D	28	60
Ռում. Երկ.	122	—
Օսմ. Ռէժի	359	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	589	—
Օսմ. Մարք	512	—
Օսմանիէ	473	—
Քրէտի Լիոնէ	—	—
5% Իտալական	102	65
Ագոնիական արտարին	87	45
Թէմպէրի փոխառութ.	470	—
Սելանիկ-Կ. Պոլսոյ երկ.	287	—
Գասապա երկթ.	370	—
Թրանսվալ Քոնս.	150	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	25	14

Լոնտոն, 14 Հոկտ.		
Անգլ. Քոնս.	93	25
Օսմ. Ռանթի B	54	—
» C	30	75
» D	28	—
Օսմ. Պանգա	13	50
Լիժիքսէն Իւնիֆիէ	109	—
Տամնիսալ	105	—
Այոլնի երկաթուղի	14	—
Իսասպա »	87	—
3% Հէլլէնական 1881	41	—
Իսանի »	31	
Մոնտօրլ »	43	50
Պուլկար 1888 6%	92	—
Թրանսվալ Քոնս.	05	8
Փոխառութ. Բարիզի վրայ	25	32
—		

Վիեննա, 14 Հոկտ.		
Ռում. Երկթ.	113	50
Օսմ. Ռէժի	327	—
Փոխն. Լոնտոնի վրայ	239	40
—		
Զուրիխ, 14 Հոկտ.		
Ռանթի Օսմ. Սէռի D	28	35
Ռում. երկաթուղի	120	25
—		
Պերլին, 14 Հոկտ.		
Ռում. երկաթուղի	122	20
Ռուպլի (100ը)	216	15
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	28
—		

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԳՐՔԸ

ԲԱՆԱՍՊԱՏ ԹԱԳՈՒՀԻ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ

Հայրենի գեղեցկագոյն գրքերէն մին է, գրուած՝ Գ. Գ. Ալիշանի կողմէ։ Գինը 60 ֆրանկ։ Ստանալու դիմել՝ Գ. Գինը 60 ֆրանկ։ Վերոգրեալներուն Մարգարիտին Գրատուն,

Ս. ՏՈՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԹԱԳՈՒՀԻ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ

Գինը 20 ֆրանկ. Գինը 20 ֆրանկ.

Դիմել Մարգարիտին Գրատուն, Գալաթիոյ Գրանդ Ռիւ Փերա թիւ 57

ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Ճաշարան կը հայտնուի թանկագին տիկնոջ մը ներքեւ, Տանիս Մարգարիտին Գրատուն։ Գալաթիոյ Գրանդ Ռիւ Փերա թիւ 57

ՄԻ միայն ՄԱՐԳԱՐԻՏԻՆ, երբ 30 ղրուշ դրկէ, առանց բոցաստարի ծանրութիւնը հասնի ապահովագրեալ։

ՄԱՐԳԱՐԻՏԻՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Գրատարէզ մը կը տրուի փոխարէնները 5—30

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԶՅՈՒՐԻՆԵՐԻ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆԵՐԻ ԳՈՒՆԷՐԸ

Իր նոր տարեսկզբան ընդունելութիւնը կը տա հետեւեալ տեսակներուն եւ ազգերուն։ Ռուսական ընդարձակ լաստիք կան։ Ամերիկեան գաւառ ամբողջ ամառ մը կեղ։ Ամերիկեան Ամերիկեան Ամերիկեան։ Ամերիկեան գաւառ։ Ամերիկեան։ Ամերիկեան։ Ամերիկեան